

mulier instituut

De Nederlandse sportevenementensector na perioden van coronamaatregelen

Omzichtig ondernemen in een dynamische markt

Eva Heijnen

Paul Hover

De Nederlandse sportevenementensector na perioden van coronamaatregelen

Omzichtig ondernemen in een dynamische markt

Met steun van het Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS)

Eva Heijnen
Paul Hover

© Mulier Instituut
Utrecht, april 2023

Foto cover: Sportworx

Mulier Instituut
sportonderzoek voor beleid en samenleving

Postbus 85445 | 3508 AK Utrecht
Herculesplein 269 | 3584 AA Utrecht
T +31 (0)30 721 02 20 | I www.mulierinstituut.nl
E info@mulierinstituut.nl | T @mulierinstituut

Inhoudsopgave

Samenvatting	4
1. Inleiding	5
1.1 Aanleiding	5
1.2 Doel en onderzoeksvragen	6
1.3 Methode	6
1.4 Leeswijzer	6
2. Kerncijfers	7
2.1 Aanbod sportevenementen	7
2.2 Bedrijvigheid	8
2.3 Werkgelegenheid	10
2.4 Consumptie	11
2.5 Literatuur	12
2.6 Conclusie	12
3. Terugblik	13
3.1 Negatieve ontwikkelingen	13
3.2 Gevolgen negatieve ontwikkelingen	14
3.3 Positieve ontwikkelingen	19
3.4 Gevolgen positieve ontwikkelingen	20
3.5 Conclusie	23
4. Vooruitblik	24
4.1 Bedreigingen	24
4.2 Gevolgen bedreigingen	26
4.3 Kansen	30
4.4 Gevolgen kansen	30
4.5 Conclusie	33
5. Conclusie en blik vooruit	34
5.1 Conclusie	34
5.2 Blik vooruit	35
Bijlage 1 Geïnterviewde professionals	38

Samenvatting

Het doel van dit onderzoek is de gevolgen van de belangrijkste ontwikkelingen in de macro-omgeving voor de meso- en micro-omgeving van organisaties in de Nederlandse sportevenementensector in kaart te brengen. We blikken in het verleden en kijken naar de toekomst. We hebben data geanalyseerd, semigestructureerde interviews met professionals en experts gehouden en een beknopte literatuurstudie uitgevoerd.

Vanaf het tweede kwartaal van 2022 is de sportevenementensector weer volledig open. In dat jaar zijn er in Nederland 442 grote sportevenementen georganiseerd, zijn er 10 miljoen bezoeken aan sportevenementen afgelegd en vormden de evenementen het podium voor 1,3 miljoen deelnemers. Dit zijn nog niet de cijfers van vóór corona, maar het herstel is evident. Er is in de sportevenementensector een breed gedragen vertrouwen in het verdere herstel van de sector.

Vanaf maart 2022 vonden negatieve ontwikkelingen plaats, zoals de vrees voor een nieuwe coronavariant, de verhoging van de energieprijzen, de inflatie en de krapte op de arbeidsmarkt. Een herwaardering van offline sociale contacten en een toegenomen aandacht voor een gezonde levensstijl behoren tot de positieve ontwikkelingen. Deze ontwikkelingen sorteren effect in de markt. Er is nood aan gekwalificeerd personeel, er wordt kostenefficiënter gewerkt en consumenten zijn minder voorspelbaar geworden.

Tot en met 2025 blijven bedreigingen en kansen de agenda van de sector naar verwachting beïnvloeden, zoals een nieuwe coronavariant met beperkende maatregelen en de groeiende aandacht voor een gezonde levenswijze. De onzekerheid van de publieke steun voor sportevenementen - als gevolg van veranderingen in het politieke (provinciale) landschap - is een nieuwe bedreiging. Deze ontwikkelingen dragen bij tot het in stand houden van een bepaalde mate van verbondenheid tussen de bedrijven in de sector, die tijdens de coronacrisis is ontstaan. De ontwikkelingen dragen ook bij aan een toegenomen belangstelling voor de maatschappelijke waarde van sportevenementen.

De Wetenschappelijke Raad voor het Regeringsbeleid werkte vijf toekomstscenario's voor het coronavirus uit. De Nederlandse Sportraad bracht per scenario de impact in beeld op het domein van topsport en evenementen. De scenario's vormen handvatten om op ontwikkelingsrichtingen van een mogelijke nieuwe viruscrisis voorbereid te zijn.

In sectorplannen is geschetst hoe bedrijven verantwoord kunnen worden ingericht voor werknemers, klanten en bezoekers als ernstige coronavariant opduikt. Het sectorplan sport en het sectorplan publieksevenementen en zakelijke markt zijn van toepassing op de sportevenementensector. De plannen bevatten waardevolle informatie. Tegelijkertijd voert het te ver om te stellen dat de sportevenementensector goed op een ernstige coronavariant is voorbereid. Er is weerstand om mee te werken aan welke beperkende maatregel dan ook. Dit is mede ingegeven doordat de sector zich tijdens de coronacrisis onvoldoende gehoord voelde en volgens eigen inzicht te laat 'open mocht'.

Na perioden van coronamaatregelen krabbelt de sector weer op, gloren er kansen en groeit het vertrouwen in de toekomst. Tegelijkertijd doemen nieuwe bedreigingen op in een sector die financieel nog herstellende is. De veerkracht van de sector wordt nog steeds op de proef gesteld. Financiële steun van de overheid kan worden gelegitimeerd, omdat sportevenementen bij kunnen dragen aan het behalen van overheidsdoelen.

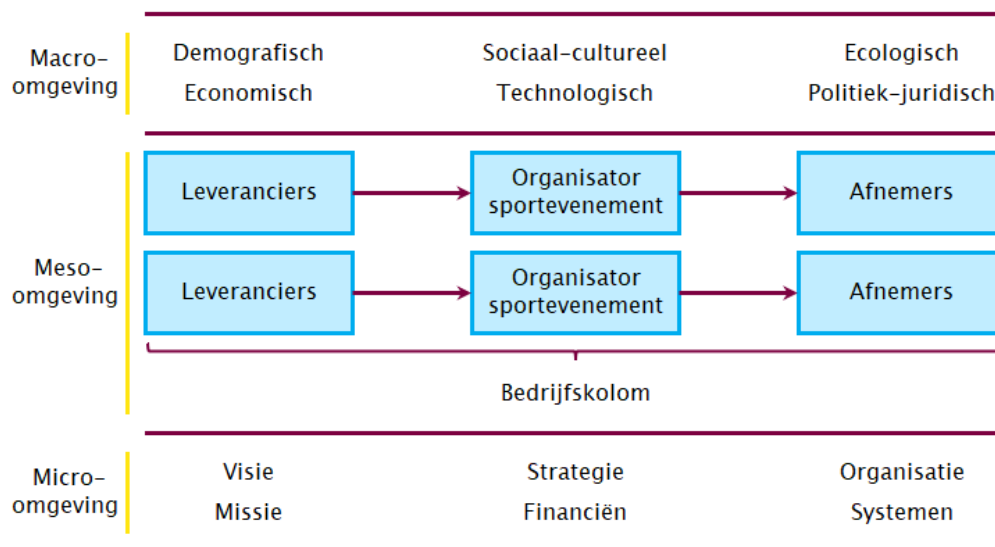
1. Inleiding

1.1 Aanleiding

Het Mulier Instituut heeft vijf rapportages van de monitor Sport en corona gepubliceerd, elk met een hoofdstuk over sportevenementen.¹ Daarnaast hebben we een verdiepende studie over de sportevenementensector uitgebracht.² Uit die publicaties rijst het beeld van een sector die hard is geraakt. Sinds eind maart 2022 is de sportevenementensector weer *back in business* omdat alle beperkingen zijn afgeschaft. In het voorjaar van 2023 is de coronacrisis naar de achtergrond verdrongen. Wel worden er nog steeds Nederlanders (ernstig) ziek van het coronavirus. De beroepsbevolking is weer vaker op de werkplek aanwezig, de testlocaties zijn opgedoekt en het dragen van mondkapjes is een uitzondering geworden. Maar nieuwe crisissituaties zijn ontstaan, zoals de oorlog in de Oekraïne en de stikstof-, asiel-, energie-, klimaat- en wooncrisis.

In deze publicatie maken we opnieuw de balans van de Nederlandse sportevenementensector op. De aandacht gaat uit naar de gevolgen van de coronacrisis en de gevolgen van andere invloeden in de macro-omgeving. De macro-omgeving betreft maatschappelijke ontwikkelingen die de meso- en micro-omgeving van een bedrijf beïnvloeden (figuur 1.1).³ Dit zijn demografische, economische, sociaal-culturele, technologische, ecologische en politiek-juridische factoren. Deze krachten zijn voor een individueel bedrijf onbeheersbaar.⁴ We kijken naar de periode van voorjaar 2022 tot en met begin 2023 en richten de blik op de toekomst.

Figuur 1.1 Macro-, meso- en micro-omgeving van de sportevenementensector

¹ Klik [hier](#) voor een overzicht.

² Hover, P., & Heijnen, E. (2022). [Gevolgen van de coronacrisis voor de sportevenementensector: overleven en ondernemen in tijden van onzekerheid](#). Mulier Instituut.

³ De meso-omgeving betreft krachten in de directe omgeving van het bedrijf die van invloed zijn op het vermogen om succesvolle relaties met afneemers en leveranciers op te bouwen. Het gaat om voor een bedrijf deels te beïnvloeden krachten. De micro-omgeving verwijst naar krachten binnen het bedrijf die van invloed zijn op het vermogen om de afnemer tevreden te stellen. Dit zijn voor een bedrijf goed beheersbare krachten.

⁴ Kotler, P., & Armstrong, G. (2012). *Marketing. De Essentie*. Pearson.

1.2 Doel en onderzoeksvragen

Het doel van dit onderzoek is de gevolgen van de belangrijkste ontwikkelingen in de macro-omgeving voor de meso- en micro-omgeving van organisaties in de Nederlandse sportevenementensector in kaart te brengen. Bij de ontwikkelingen in de macro-omgeving maken we onderscheid tussen positieve en negatieve ontwikkelingen. Onderzoeksvragen zijn:

Stand van zaken

1. Wat is de stand van zaken in de sportevenementensector in het voorjaar van 2023?

Terugblik

2. Wat waren de negatieve en positieve ontwikkelingen in de macro-omgeving die van maart 2022 tot en met maart 2023 van invloed zijn geweest op de meso- en micro-omgeving van de Nederlandse sportevenementensector?
3. Wat waren de gevolgen van deze ontwikkelingen voor de meso- en micro-omgeving van de Nederlandse sportevenementensector?

Vooruitblik

4. Wat zijn de bedreigingen en kansen in de macro-omgeving die naar verwachting van april 2023 tot en met 2025 van invloed zullen zijn op de meso- en micro-omgeving van de Nederlandse sportevenementensector?
5. Wat zijn de verwachte gevolgen van deze kansen en bedreigingen voor de meso- en micro-omgeving van de Nederlandse sportevenementensector?

1.3 Methode

We hebben analyses op bestaande data uitgevoerd. Dit waren onder andere data van het Mulier Instituut, van het CBS en van Respons. Daarnaast hebben we een beknopte literatuurstudie gedaan. Bij vijftien professionals uit de Nederlandse sportevenementensector hebben we semigestructureerde interviews afgenomen (zie bijlage 1).

1.4 Leeswijzer

Het volgende hoofdstuk gaat over de kerncijfers van de aanbod- en vraagzijde van de Nederlandse sportevenementensector. Hoofdstuk 3 gaat over de ontwikkelingen die sinds het voorjaar van 2022 van invloed zijn geweest op de sportevenementensector, en waar die ontwikkelingen toe leidden. In hoofdstuk 4 beschrijven we de bedreigingen en kansen voor de sportevenementensector tot en met 2025 en welke gevolgen die kunnen hebben voor de sportevenementensector. Tot slot verwoorden we in hoofdstuk 5 de conclusie. Een samenvatting staat aan het begin van dit rapport.

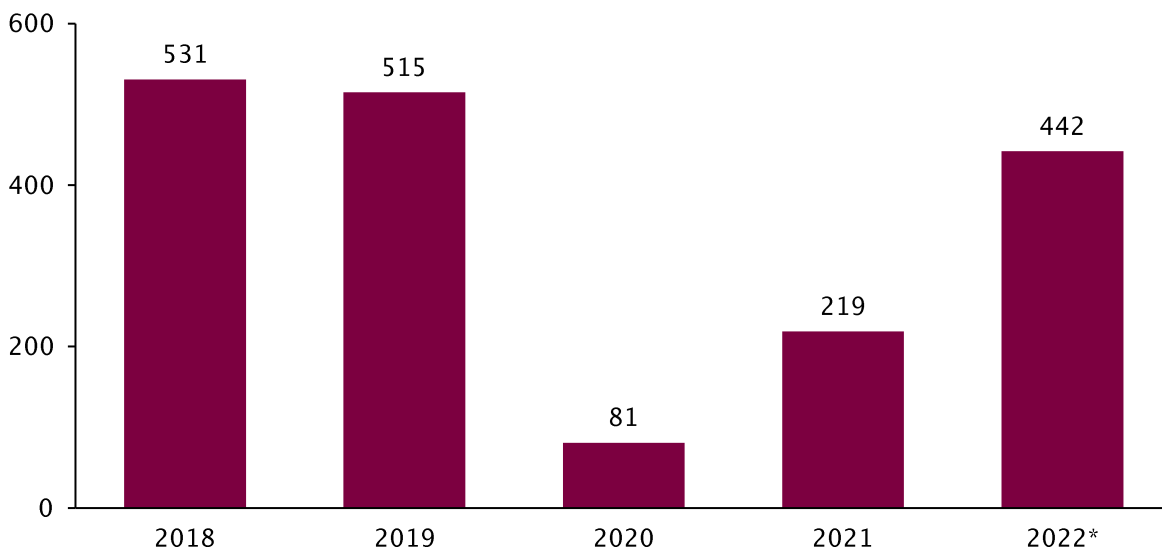
2. Kerncijfers

In dit hoofdstuk beschrijven we hoe de Nederlandse sportevenementensector zich heeft ontwikkeld in de afgelopen jaren. Eerst becijferen we de ontwikkeling van het aantal sportevenementen in Nederland. Vervolgens gaat de aandacht uit naar de bedrijven in de sportevenementensector. Tot slot beschrijven we hoe het bezoek en de deelname aan sportevenementen zich hebben ontwikkeld.

2.1 Aanbod sportevenementen

In 2022 vonden er volgens Respons (2023) 442 sportevenementen in Nederland plaats die minstens 5.000 bezoeken/deelnemers trokken (figuur 2.1).⁵ Dat is 102 procent meer dan in 2021 (219 sportevenementen). Dit is een teken van herstel van de aanbodzijde van de markt, al zijn in 2022 nog niet zoveel sportevenementen georganiseerd als in de periode vóór corona. In 2019 en 2018 waren er achtereenvolgens 515 en 531 sportevenementen.

Figuur 2.1 Sportevenementen met minstens 5.000 bezoeken/deelnemers in Nederland in 2018–2022 (in absolute aantallen)

Bron: Respons (2023). bewerking: Mulier Instituut.

* Voorlopige cijfers.

⁵ Respons maakt op haar [website](#) melding van de volgende definities. Evenement: 'een georganiseerde, verplaatsbare gebeurtenis, bijgewoond door een verzameling mensen, die zich daarvoor in een bepaald tijdvak en in een inrichting of op een terrein bevindt of beweegt.' Actief/sportief: 'een "actief" evenement is een vorm waarbij men zelf een activiteit uitvoert in plaats van een rol als toeschouwer. Een "sportief" evenement is een vorm waarbij bezoekers alleen een rol als toeschouwer hebben.' De cijfers van Respons zijn afkomstig uit de volgende (niet openbare) publicatie: Respons (2023). *Respons Monitor Sportevenementen 2022*. Deze publicatie (die volgens Respons met regelmaat wordt vernieuwd) hebben we op 27 januari 2023 voor deze publicatie gedownload. In de online versie staan de voorlopige cijfers van het aantal sportevenementen in 2022.

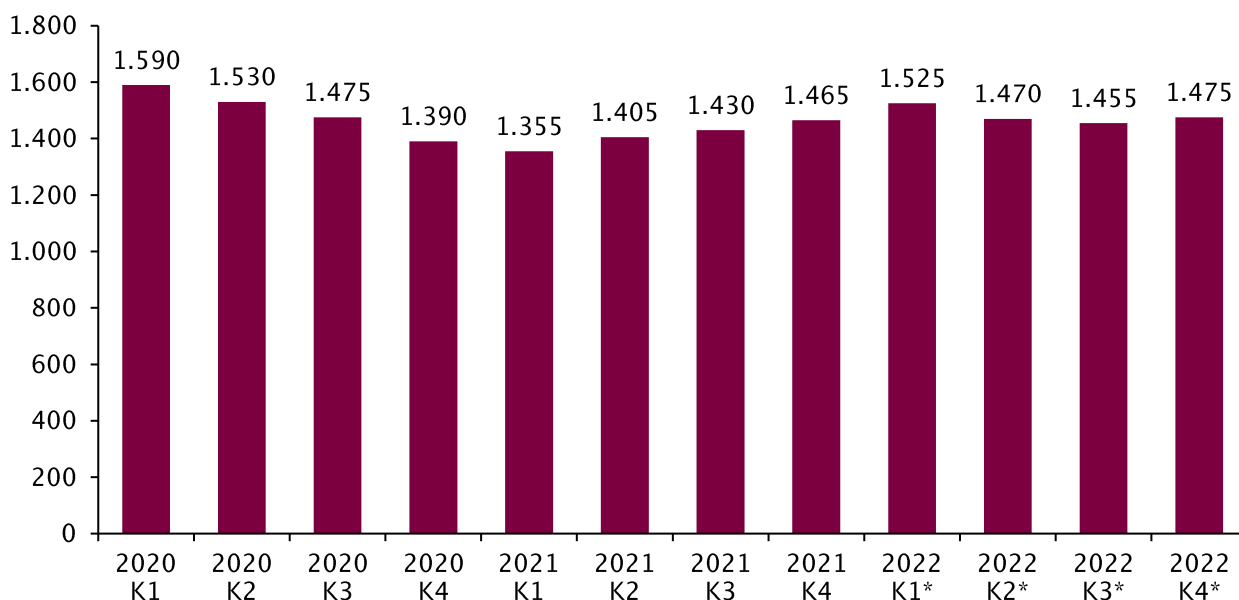
Het overgrote deel van de evenementenbranche, waar sport onderdeel van uitmaakt, verwacht volgens Respons (2022) dat het aantal evenementen in 2023 weer opklimt tot het aantal van voor de coronacrisis.⁶

2.2 Bedrijvigheid

Wat zijn de ontwikkelingen qua aantal bedrijven in de bedrijfstak organisatie van sportevenementen (SBI-code 93195)? Deze bedrijfstak omvat bedrijven die eenmalige of periodiek terugkerende sportevenementen organiseren en bedrijven die in dat kader diensten leveren (zoals administratieve afwikkeling, tijdwaarneming, sanitair en verlichting).

Gekeken naar de afgelopen twee jaar in de bedrijfstak 'organisatie van sportevenementen' was het aantal bedrijven het hoogst in het eerste kwartaal van 2022 met 1.525 bedrijven (figuur 2.2). In het vierde kwartaal van 2022 zijn er in die sector 1.475 bedrijven geregistreerd. Toch is het aantal bedrijven in de bedrijfstak nog niet op het niveau van vóór de coronacrisis: in het eerste kwartaal van 2020 telde de bedrijfstak 1.590 bedrijven.

Figuur 2.2 Bedrijven in bedrijfstak 'organisatie van sportevenementen' (SBI 93195), kwartaal 1 2020 t/m kwartaal 4 2022 (in aantallen)

Bron: CBS, 2023. Bewerking: Mulier Instituut.

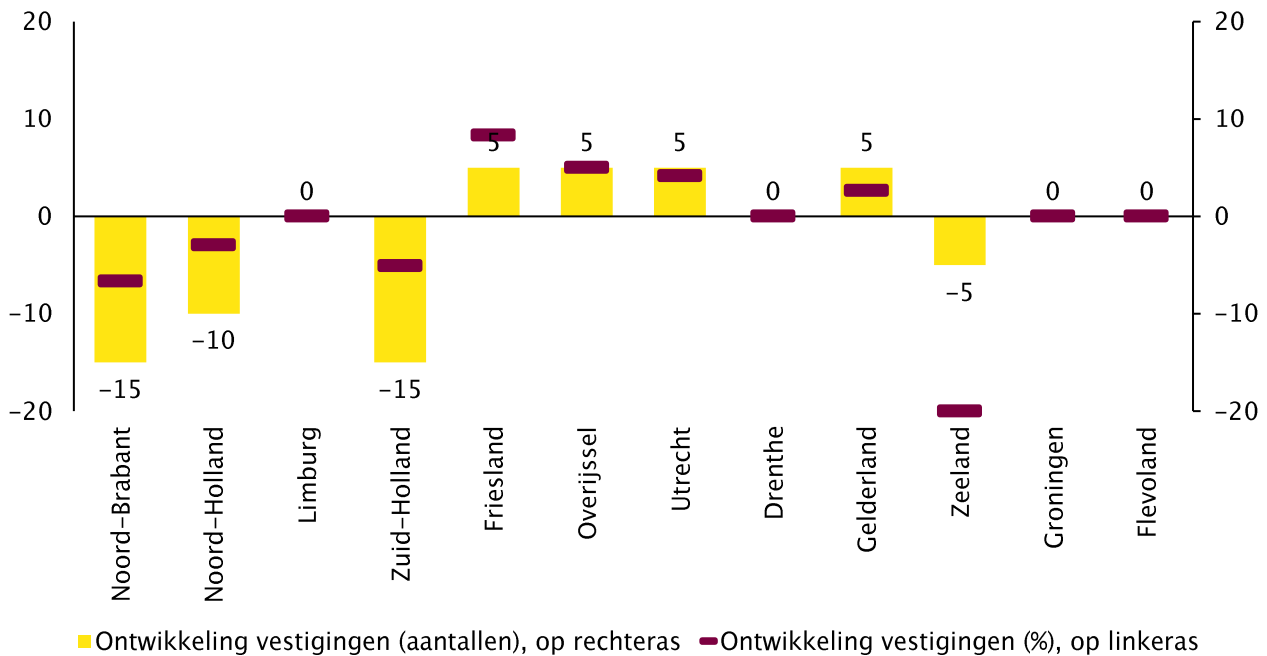
* Nader voorlopige cijfers (door het CBS bijgestelde voorlopige cijfers).

Tussen 1 januari 2022 en 1 januari 2023 nam in vier van de twaalf provincies het aantal vestigingen van bedrijven in de bedrijfstak organisatie van sportevenementen toe (figuur 2.3). In vier van de twaalf provincies daalde dit aantal en in vier bleef het gelijk. In Noord-Brabant, Zuid-Holland en in Noord-Holland was er in die periode in absolute aantallen de grootste daling van het aantal vestigingen van bedrijven (een afname van vijftien vestigingen in Noord-Brabant, vijftien in Zuid-Holland en tien in Noord-Holland). In Friesland, Overijssel, Utrecht en Gelderland was er een toename van vijf vestigingen per

⁶ De respondenten van het onderzoek van Respons zijn afkomstig uit verschillende segmenten en diverse soorten bedrijven binnen de eventensector. Organisatoren waren daarbij volgens Respons in de meerderheid. Zie voor meer informatie: Respons. (2022, 22 december). [Verwachtingen eventensector 2023](#).

provincie. Procentueel gezien was de daling van het aantal vestigingen van bedrijven in de bedrijfstak ‘organisatie van sportevenementen’ het grootst in Zeeland (-20%) (figuur 2.3).

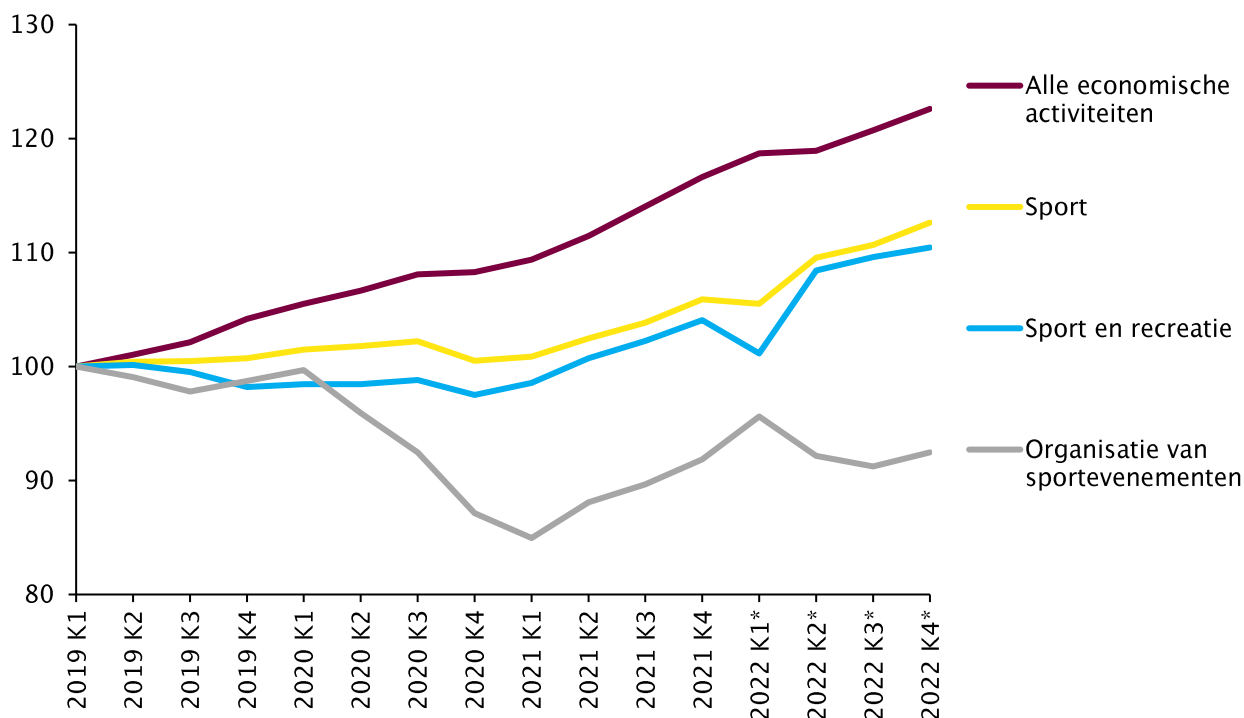
Figuur 2.3 Vestigingen van bedrijven in bedrijfstak organisatie van sportevenementen (SBI 93195) naar provincie, 1 januari 2022–1 januari 2023 (voorlopige cijfers) (in aantallen en procenten)

Bron: CBS, 2023. Bewerking: Mulier Instituut.

De ontwikkeling van het aantal bedrijven in de bedrijfstak ‘organisatie van sportevenementen’ sinds het ontstaan van de coronacrisis krijgt meer betekenis wanneer we die vergelijken met die in andere sectoren en met de totale bedrijvigheid in Nederland. Het valt op dat het aantal bedrijven in de bedrijfstak ‘organisatie van sportevenementen’ sinds het eerste kwartaal van 2020 procentueel sneller terugliep dan in de bedrijfstakken ‘sport’ en ‘sport en recreatie’. Ook was de krimp relatief groot in vergelijking met de ontwikkeling van alle economische activiteiten (figuur 2.4). Vanaf het eerste kwartaal van 2021 nam het aantal bedrijven in de bedrijfstak ‘organisatie van sportevenementen’ weer toe (ook zichtbaar in de andere sectoren). Deze toename stopte in het eerste kwartaal van 2022. In het derde kwartaal van 2022 nam het aantal weer toe.

Figuur 2.4 Bedrijven in bedrijfstakken ‘organisatie van sportevenementen’ (SBI 93195), ‘sport en recreatie’ (SBI 93), ‘sport’ (SBI 931) en ‘alle bedrijfstakken’ (alle SBI-codes), kwartaal 1 2019 t/m kwartaal 4 2022 (in indexcijfers, kwartaal 1 2019=100)

Bron: CBS, 2023. Bewerking: Mulier Instituut.

* Nader voorlopige cijfers (door het CBS bijgestelde voorlopige cijfers).

2.3 Werkgelegenheid

De werkgelegenheid in de Nederlandse evenementenbranche - waar de sportevenementenbranche deel van uitmaakt - schatte Respons in 2020 vóór de coronacrisis op 100.000 banen en 32.000 zzp'ers. De jaarlijkse omzet van de totale evenementensector schatten ze toen op 7 tot 7,4 miljard euro.⁷

Naast het aantal bedrijven (zie figuren 2.2, 2.3 en 2.4) is de grootte van die bedrijven - uitgedrukt in aantal werkzame personen - een economische indicatie voor ontwikkelingen aan de aanbodkant van de Nederlandse sportevenementenmarkt. Het valt op dat er in het derde kwartaal van 2022 vijf relatief grote bedrijven (met 50 tot 100 werkzame personen in dienst) in de sector zijn opgedoken (tabel 2.1). Een vergelijking met de situatie vóór de coronacrisis laat een verschil zien in het aantal eenmansbedrijven⁸: in het eerste kwartaal van 2020 waren er 1.270 eenmansbedrijven. In het vierde kwartaal van 2022 zijn dat er 1.160: 110 eenmansbedrijven minder.

⁷ Respons (2020, 31 maart). [Impactanalyse COVID-19 op de Nederlandse eventbranche](#).

⁸ Hover, P., & Heijnen, E. (2022). [Gevolgen van de coronacrisis voor de sportevenementensector. Overleven en ondernemen in tijden van onzekerheid](#). Mulier Instituut.

Tabel 2.1 Werkzame personen in bedrijfstak ‘organisatie van sportevenementen’ (SBI 93195), kwartaal 1 2021 t/m kwartaal 4 2022 (in aantallen bedrijven)

	2021				2022*			
	K1	K2	K3	K4	K1	K2	K3	K4
1 persoon	1.050	1.120	1.140	1.150	1.205	1.165	1.145	1.160
2 personen	145	140	150	155	150	150	145	145
3 tot 5 personen	70	60	50	70	70	70	65	70
5 tot 10 personen	45	50	55	50	55	50	60	55
10 tot 20 personen	30	20	20	25	25	20	20	25
20 tot 50 personen	15	10	10	15	15	10	10	10
50 tot 100 personen	0	0	0	5	5	5	10	10

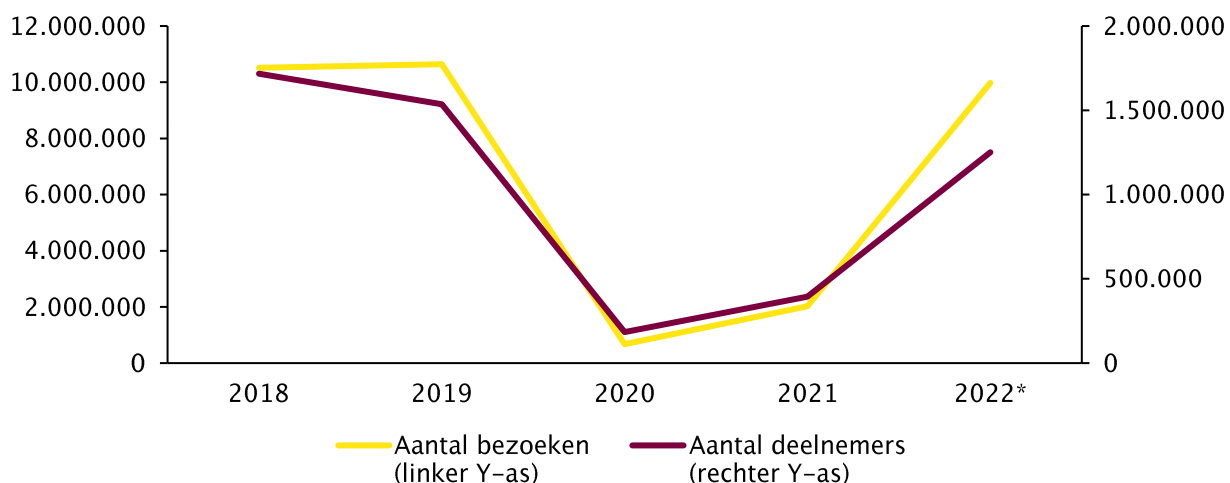
Bron: CBS, 2023. Bewerking: Mulier Instituut.

* Nader voorlopige cijfers (door het CBS bijgestelde voorlopige cijfers).

2.4 Consumptie

In het jaar vóór corona (2019) waren de ‘grote’ Nederlandse sportevenementen volgens Respons (2022) samen goed voor ruim 10 miljoen bezoeken en 1,5 miljoen deelnemers (figuur 2.5).⁹ In 2020, toen corona de kop opstak, daalde het aantal bezoeken naar circa 700.000 (-94%) en het aantal deelnemers naar bijna 200.000 (-88%). In 2021 steeg het aantal bezoeken en het aantal deelnemers weer (naar respectievelijk 2 miljoen en 400.000). In 2022 schatte Respons het aantal bezoeken op 10 miljoen en het aantal deelnemers op 1,3 miljoen. Dat is nog niet het niveau van vóór corona, maar duidelijk is dat de sector qua bezoekers en deelnemers uit het dal lijkt te klimmen.

Figuur 2.5 Bezoeken en deelnemers sportevenementen (met minstens 5.000 bezoeken/deelnemers) in Nederland 2018–2022 (in absolute aantallen)

Bron: Respons (2023). Bewerking: Mulier Instituut.

*Voorlopige cijfers.

⁹ De sportevenementen die Respons in kaart brengt zijn evenementen met minstens 5.000 bezoeken/deelnemers.

2.5 Literatuur

We hebben een beknopte literatuurstudie verricht. Daarbij hebben we gekeken naar literatuur in zowel binnen- als buitenland. De literatuur uit het buitenland was beperkt, maar we nemen een aantal Nederlandse bronnen mee in de volgende hoofdstukken.

2.6 Conclusie

In 2022 zijn er 442 sportevenementen in Nederland georganiseerd die minstens 5.000 bezoeken/deelnemers trokken. Dat wijst op stevig marktherstel, maar in 2022 zijn er nog niet zoveel sportevenementen als in de periode vóór corona. Veel organisaties in de evenementenbranche verwachten dat het aantal evenementen weer terugkeert naar het niveau van vóór de coronacrisis. In 2022 werd het aantal bezoeken aan grote sportevenementen geschat op 10 miljoen. Het aantal deelnemers werd geraamd op 1,3 miljoen. Ook deze cijfers etaleren dat de sector weer opkrabbelt.

3. Terugblik

In dit hoofdstuk gaan we in op de ontwikkelingen waarmee de sportevenementensector zich geconfronteerd zag in de periode van maart 2022 tot begin 2023. Citaten geven we cursief weer en in de kaders staat informatie op organisatie- of evenementniveau.

3.1 Negatieve ontwikkelingen

Ons onderzoek wijst op vier belangrijke negatieve ontwikkelingen.

1. Vrees voor nieuwe coronavariant en -maatregelen

Ondanks dat de coronamaatregelen in maart 2022 zijn afgeschaft, heerste er volgens bijna alle geïnterviewden onzekerheid in de sportevenementensector. Dit was volgens een geïnterviewde met name begin 2022 de nasleep van de coronaperiode, omdat het onzeker was of de evenementensector open zou blijven en er niet opnieuw beperkende coronamaatregelen zouden worden ingesteld. Een voorbeeld van een evenement dat het zekere voor het onzekere nam is de Roermond City Run. De organisatie besloot begin januari 2022 om de tweede lustrumeditie niet door te laten gaan omdat het onzeker was of het evenement mocht plaatsvinden. Het risico was voor de organisator te groot.¹⁰

2. Verhoging energieprijzen

In 2021 begonnen de prijzen voor gas en elektriciteit te stijgen. In januari 2022 betaalde een Nederlands huishouden met een gemiddeld energieverbruik 2.800 euro aan energie per jaar. Dat was gemiddeld 1.321 euro (86%) meer dan in januari 2021.¹¹ Door het uitbreken van de oorlog in Oekraïne op 24 februari 2022 stegen deze prijzen nog harder vanwege de Europese afhankelijkheid van aardgas uit Rusland.¹²

De Nederlandse Bank (DNB) concludeerde aan de hand van energieprijsscenario's op basis van CBS-data dat de gevolgen van energieprijsstijgingen op macroniveau relatief beperkt waren. Voor bedrijven lagen in 2022 de groothandelsprijzen voor gas en elektriciteit ongeveer 500 procent en 800 procent hoger dan in 2019. Deze prijsstijging heeft niet direct geleid tot hogere energiekosten voor alle bedrijven, omdat een deel van de energieafname op basis van langetermijncontracten is en energieleveranciers niet altijd direct de prijsstijgingen doorberekenen. Op individueel niveau kunnen bedrijven wel hard getroffen zijn door de stijging van energieprijzen.¹³

Volgens vijf geïnterviewden waren de verhoging van de gas- en elektriciteitsprijzen een negatieve ontwikkeling voor de sportevenementensector. Dat wordt versterkt door de financiële schade als gevolg van de coronacrisis die nog bij veel bedrijven doorwerkt, in combinatie met schommelingen in het producenten- en consumentenvertrouwen.

¹⁰ Van Deurzen, R. (2022, 19 januari). [*Tiende editie Roermond City Run verplaatst naar 2023, organisatie neemt zekere voor onzekere*](#). De Limburger.

¹¹ CBS. (2022). [*Prijs van energie 86 procent hoger*](#).

¹² CBS. (2023). [*Inflatie 10 procent in 2022*](#).

¹³ DNB. (2022, 10 juli). [*Hoe raken de gestegen energiekosten het Nederlandse bedrijfsleven?*](#)

3. Inflatie

Door de inflatie waren de prijzen van consumentengoederen- en diensten in 2022 gemiddeld 10 procent hoger dan in 2021. De energieprijzen hadden daarin het grootste aandeel, maar ook de kosten van voedsel en vervoer stegen. In 2022 waren motorbrandstoffen volgens het CBS 18,1 procent duurder dan het jaar daarvoor.¹⁴

Het merendeel van de geïnterviewden zag de inflatie en daarmee de kostenstijgingen als een negatieve ontwikkeling voor de sportevenementensector. Ook deze ontwikkeling is voor de sportevenementensector niet eenvoudig op te vangen, omdat de (financiële) veerkracht de afgelopen jaren enorm op de proef is gesteld.

4. Krapte op markt van arbeid en materiaal

Veel sectoren kampen met krapte op de arbeidsmarkt.¹⁵ De evenementensector vormt daar zeker geen uitzondering op: bijna alle geïnterviewden gaven aan dat er te weinig personeel beschikbaar was in 2022. Er is gebrek aan krachten op het gebied van onder meer horeca, beveiliging, techniek en vrijwilligerswerk.

In de coronaperiode bleek dat organisaties in de evenementenbranche personeel moesten ontslaan of dat hun personeel in andere sectoren aan de slag is gegaan.¹⁶ Deze mensen zijn volgens vier geïnterviewden niet allemaal na de coronacrisis teruggekomen, bijvoorbeeld omdat ze in hun huidige baan niet meer in de avond of in de weekenden hoeven te werken (zoals in de evenementenbranche regelmatig nodig is) en ze zich in hun nieuwe baan simpelweg prettig voelen.

Ook aan materialen is er tekort, zeker in perioden dat de vraag ernaar piekt. Voorbeelden van materialen zijn dranghekken en tribunes.

3.2 Gevolgen negatieve ontwikkelingen

De vier negatieve ontwikkelingen hadden een aantal gevolgen voor de sportevenementensector.

1. Terughoudende consument

Ongeveer de helft van de geïnterviewden gaf aan dat de verkoop van entreebewijzen aan deelnemers van breedtesportevenementen in 2022 anders verliep dan in de jaren vóór corona. Zo had de Zevenheuvelenloop in 2022 duizenden deelnemers minder dan voor corona.¹⁷ Deelnemers waren meer afwachtend en beslisten op een later moment om een entreebewijs te kopen. Bij het maken van de inkomstenbegroting van een evenement houden organisaties rekening met een bepaald aantal verkochte entreebewijzen. De kosten voor een evenement maken ze vaak al in aanloop naar het evenement (ervan uitgaande dat het aantal begrote entreebewijzen wordt gehaald). Daardoor is het voor sommige organisatoren spannend of ze de exploitatie sluitend krijgen.

¹⁴ CBS. (2023). [Inflatie 10 procent in 2022](#).

¹⁵ CBS. (2023). [Spanning op de arbeidsmarkt](#).

¹⁶ Hover, P., & Heijnen, E. (2022). [Gevolgen van de coronacrisis voor de sportevenementensector. Overleven en ondernemen in tijden van onzekerheid](#). Mulier Instituut.

¹⁷ Klaassen, L. (2022, 15 oktober). [Zevenheuvelenloop boet in aan populariteit: duizenden deelnemers minder dan vóór corona](#). De Gelderlander.

Meerdere geïnterviewden haalden aan dat mensen na de coronacrisis veel keuzemogelijkheden hebben en velen noodgedwongen ervaren hadden dat sporten zonder deelname aan een sportevenement mogelijk is. Een geïnterviewde gaf aan dat mensen tijdens de coronacrisis hebben gezien dat ze andere dingen konden doen dan deelnemen aan sportevenementen, zoals routes lopen via apps of überhaupt een andere vrijetijdsbesteding dan sportevenementen. Er is veel concurrentie in de markt van vrijetijdsbesteding.

‘We hebben gezien bij deelname evenementen (...) dat de inschrijvingen 20 tot 30 procent achterlopen op hoe de inschrijvingen eerder altijd verliepen. Dat betekent niet dat de uiteindelijke deelname 20-30 procent minder is, maar je wilt twee maanden voor je evenement al ongeveer weten waar je op afkoerst. Alle organisatoren hebben daarmee gezeten, want als het zo blijft dan hadden ze een probleem. Aan het einde trok het wel weer aan, waardoor die problemen niet naar buiten traden.’ (Overheid)

2. Tekort aan kennis, ervaring en materiaal

De vraag naar materialen zoals tribunes, tenten en dranghekken en naar personeel is hoog onder evenementenorganisatoren. Arbeidskrachten met de juiste kwalificaties zijn nauwelijks te vinden. Materialen kunnen tijdelijk niet beschikbaar zijn omdat die al verhuurd of verkocht zijn.

De Ulfitse Avondvierdaagse is bijvoorbeeld niet doorgedaan vanwege te weinig verkeersregelaars.¹⁸ Medio 2022 is de wielervedstrijd Slag om Norg in Drenthe (een eendagskoers van de eerste categorie volgens de UCI-classificatiecode) enkele dagen vóór het evenement geannuleerd wegens te weinig politiecapaciteit, omdat de politie-inzet bij de boerenprotesten voorrang kreeg.¹⁹

Een geïnterviewde gaf aan dat ze minder materialen vanuit Azië konden importeren, omdat door de coronamaatregelen in Azië de fabrieken gesloten waren en zeeschepen (die de materialen vervoeren) bij een uitbraak van corona niet mochten varen. Volgens deze geïnterviewde werkte het tekort aan materialen weer door op mogelijke sponsoring. Zo noemde deze als voorbeeld dat er op de automarkt een tekort aan chips was, waardoor minder auto's geleverd konden worden. Dat maakte het voor autobedrijven minder interessant om sportevenementen te sponsoren.

Golazo Nederland moest er naar eigen zeggen noodgedwongen voor kiezen om de marathon in Utrecht in april 2022 niet door te laten gaan, ondanks dat de coronamaatregelen waren afgeschaft. Het annuleren was noodzakelijk omdat de organisatie in de voorbereiding vanwege corona te maken had gehad met tegenslag en onzekerheid.²⁰ Golazo Nederland had een tekort aan personeel en de beschikbaarheid van materiaal (o.a. tenten en hekken) bij leveranciers bleek lastig. Daarbij kwam dat er een tekort was aan personeel bij de leveranciers om materiaal te distribueren en te plaatsen (zoals hekken).

Door deze problemen worden organisatoren en hun partners genoodzaakt te zoeken naar creatieve oplossingen (kader 3.1).

¹⁸ Rademaker, M. (2022, 11 mei). [Geen Ulfitse Avondvierdaagse door tekort aan verkeersregelaars: 'We balen als een stier'](#). De Gelderlander.

¹⁹ Vittoria Slag om Norg – UCI 1.1 (2022). [Vittoria Slag om Norg op 16 juli 2022 gecancelled wegens te weinig politiecapaciteit door boerenprotesten](#).

²⁰ Cuperus, N. (2022, 10 februari). [Utrecht Marathon uitgesteld: 'Te veel hindernissen voor volwaardige editie'](#). Runnersworld.

Kader 3.1 Tekort aan buschauffeurs bij Zomervreugde en BMX Racing World Cup

In september 2022 vond op Papendal het Zomervreugde Festival plaats, met als programmaonderdeel de BMX Racing World Cup. De organisatie van het evenement in 2022 ging niet zonder slag of stoot. Drie dagen voor het evenement gaf de busmaatschappij aan wel bussen te hebben, maar niet genoeg chauffeurs voor de pendelservice station Arnhem–Papendal. Er is eerst geprobeerd een oplossing te zoeken bij andere vervoersmaatschappijen, maar alle bedrijven hadden hetzelfde probleem: er zijn wel bussen, maar er is geen personeel. Laurens van Waardenburg: 'Ik ben toen gaan omdenken, we moeten op zoek gaan naar chauffeurs.' Op dat moment heeft hij de directeur gebeld van een van de partners van BMX, een vrachtwagenbedrijf, en hij heeft uitgelegd dat hij zat met een tekort aan chauffeurs. De eerste reactie van deze directeur was dat vrachtwagenchauffeur iets anders is dan buschauffeur, want je moet een ander diploma hebben om mensen te vervoeren. Het ging Laurens van Waardenburg om de poule van chauffeurs, want mogelijk zaten in deze poule van vrachtwagenchauffeurs chauffeurs met een diploma voor buschauffeur. Met een appje in groep van vrachtwagenchauffeurs meldden de eerste vier chauffeurs zich binnen een half uur en kon een deel van de bussen alsnog worden ingezet voor de pendelservice.

Een andere geïnterviewde zag mede door de krappe arbeidsmarkt de vraag naar hun kennis en expertise in de evenementensector toenemen.

'Voor ons als experts als evenementenbureaus is er heel veel werk. Juist waar we het lastig hebben gehad met ons werk in de coronaperiode, kunnen we nu groeien. Er is heel veel vraag naar onze kennis en expertise. Wij zijn best wel hard gegroeid het afgelopen jaar. Er is een tekort aan goede mensen met kennis en ervaring.' (Organisator)

3. Veel sportevenementen in dezelfde periode

Begin 2022 rapporteerden we al over de mogelijkheid van een 'tsunami aan evenementen' omdat evenementen werden doorgeschoven.²¹ Daarvan lijkt op bepaalde momenten sprake geweest. Het tekort aan materialen was volgens enkele geïnterviewden onder andere een gevolg van te veel evenementen in dezelfde periode (zowel sport als cultureel). Alle organisatoren wilden tegelijkertijd dezelfde materialen hebben, waardoor er meer vraag was dan aanbod. Hierdoor konden leveranciers de prijzen van hun producten verhogen en ontstonden tekorten aan materialen.

4. Druk op bestaand personeel

Een tekort aan gekwalificeerd personeel zorgt volgens een aantal geïnterviewden voor veel druk op bestaand personeel, want een kleinere groep mensen moet hetzelfde werk met dezelfde kwaliteit leveren. Ongeveer de helft van de geïnterviewden gaf aan dat zij oplossingen moesten zoeken voor het personeelstekort, zoals het inzetten van personeel op (extra) werkzaamheden bij andere afdelingen. Bijvoorbeeld het kantoorpersoneel werk in de catering laten doen. Functievereisten heroverwegen is een

²¹ Hover, P., & Heijnen, E. (2022). [Gevolgen van de coronacrisis voor de sportevenementensector. Overleven en ondernemen in tijden van onzekerheid](#). Mulier Instituut.

andere oplossing, zoals het inzetten van servicemedewerkers in plaats van professionele beveiligers, voor zover dat wettelijk mogelijk was.

‘Bij ons heeft dat bijvoorbeeld geleid tot krapte in horecapersoneel. Wij deden ons restaurant dicht tijdens evenementen zodat de barren (...) open waren zodat mensen een drankje konden drinken. Maar deze mensen konden dus niet van tevoren in het restaurant eten. Wij hebben ook meermaals met personeel van kantoor meegeholpen in de bediening om te zorgen dat we het konden draaien.’ (Organisator)

5. Meer financiële voorwaarden bedrijven

De onzekerheid had volgens vier geïnterviewden tot gevolg dat leveranciers hun voorwaarden aanscherpten. Vóór de coronacrisis konden evenementenorganisatoren bestellingen bij leveranciers met regelmaat kosteloos annuleren. Na de coronaperiode willen bijvoorbeeld podiumverhuurbedrijven, hotels en beveiligingsbedrijven annuleringsvoorwaarden in contracten opnemen. Die zorgen voor een extra (financieel) risico voor evenementenorganisatoren (boven op de onzekerheid die er heerst), want hierdoor kunnen ze bijvoorbeeld tenten en podia niet meer op het laatste moment kosteloos annuleren en draaien organisatoren voor deze kosten op als een evenement niet door kan gaan.

‘In het verleden heerste er best wel een cultuur van ons kent ons tussen leveranciers en onderaannemers. De voorwaarden waaronder je de afspraken maakt met leveranciers en onderaannemers worden steeds strakker. Iedereen is hard geraakt en dat zie je in annuleringsvoorwaarden en reserveringsvoorwaarden. Bijvoorbeeld: je wilt een podium inhuren en die zijn al heel lastig te krijgen. Als je die nu wilt vastleggen voor volgend jaar dan moet ik hem nu ook definitief tekenen en de financiële verplichting aangaan. Terwijl we in het verleden vaak tegen elkaar zeiden van drie maanden van tevoren kosteloos annuleren. Dat zie je met hotels, beveiligers, verkeersregelaars. Ik denk dat dat de gevolgen van corona zijn, omdat de sector zo hard is geraakt.’ (Organisator)

Een andere geïnterviewde gaf aan dat zij als organisatie zelf de leveringsverplichtingen voor hun leveranciers hebben aangescherpt. Deze geïnterviewde legde uit dat ze bij de organisatie van een evenement uitgaan van 10 tot 15 procent no-show van vrijwilligers, beveiligers, catering en leveranciers. Voor evenementen met een hoog risicoprofiel is het niet mogelijk om ineens minder beveiligers in te zetten (verplichting in het veiligheidsplan). Op de no-show moeten ze op voorhand anticiperen met leveringsverplichtingen.

6. Beperkte financiële buffer bedrijven

Volgens twee geïnterviewden gebruikten organisaties in de evenementensector in coronatijd hun financiële reserves om rond te komen, waardoor er weinig financiële speling over was om eventuele tegenslagen in 2022 op te vangen. Daarnaast konden bedrijven met betalingsproblemen door de coronacrisis tot 31 maart 2022 bijzonder uitstel van belasting aanvragen. Vanaf 1 oktober 2022 is de terugbetaling begonnen en hebben bedrijven tot 2027 de tijd om deze schuld te betalen.²²

²² Belastingdienst. (2023, 23 februari). [Betalingsregeling voor opgebouwde belastingschuld door bijzonder uitstel.](#)

‘Door corona hadden evenementorganisatoren weinig vet op de bot. Het zijn magere jaren geweest waardoor het moeilijker was voor evenementen om vooruit te plannen. Het is een onzekere markt.’ (Overheid)

7. Kostenefficiënt opereren

Geïnterviewden gaven aan dat leveranciers hun prijzen verhogen, waardoor organisatoren voor hoge(re) kosten komen te staan. Deze verhogingen kunnen/willen organisatoren niet allemaal doorberekenen aan consumenten via entreebewijzen.

‘We hebben niet gezien dat evenementen niet door gingen maar wel dat organisatoren kosten moesten besparen, bijvoorbeeld in de aankleding. En we moesten moeilijke gesprekken voeren met leveranciers omdat leveranciers de prijzen 10 tot 30 procent omhoog deden. Je kunt niet de ticketprijzen 30 procent omhoog gooien. De organisatoren zitten echt in een squeeze, die druk geeft op marges.’ (Organisator)

Daarnaast had Schiphol te maken met een tekort aan beveiligers. Beveiligingsbedrijven op Schiphol verhoogden het uurloon van beveiligers, met als gevolg dat volgens twee geïnterviewden beveiligers voor Schiphol gingen werken en in de andere sectoren (waaronder de evenementensector) nog meer problemen ontstonden.²³

Eén geïnterviewde gaf aan dat er minder zekerheid was qua sponsoring, omdat bedrijven die normaal gesproken zouden sponsoren moesten besparen (denk aan de stijgende prijzen voor gas en elektriciteit).

De onzekerheid van de verkoop van entreebewijzen en de stijgende kosten hadden als gevolg dat evenementenorganisaties kostenefficiënte keuzes moesten maken. Voor het WK Volleybal Vrouwen 2022 maakte de organisator de keuze om de finale in Omnisport Apeldoorn te laten plaatsvinden in plaats van in het GelreDome. Een finale in het GelreDome zou 1,4 miljoen euro kosten. De locatie in Apeldoorn was goedkoper.

‘De eerste maanden was er nog onzekerheid van gaat het nu wel door. Die onzekerheid wordt nu (december 2022) steeds minder want iedereen heeft wel het gevoel dat de wereld open blijft. Bij het WK Volleybal Vrouwen moest een aantal beslissingen worden genomen in coronatijd en we hebben toen bijvoorbeeld besloten om de finale niet in meer in het GelreDome te doen omdat het gewoon te duur was. Onzekerheid over de verkoop van tickets. We kunnen geen financiële risico’s nemen dus we kiezen voor de kleinere locatie in Apeldoorn. De finale was weken van tevoren uitverkocht. Achteraf gezien hebben ze daar geld laten liggen, maar dat was het gevolg van die financiële onzekerheid.’ (Organisator)

8. Rem op innovatie

In een sector die na perioden van coronamaatregelen herstellende is, heeft opstarten prioriteit. Dat laat zich meestal niet goed combineren met investeringen in innovaties. Drie geïnterviewden vonden te weinig nieuwe initiatieven een negatieve ontwikkeling voor de sportevenementensector. Uit de interviews blijkt dat de organisatoren druk ervaren om de kwaliteit van hun evenement te waarborgen, mede door het tekort op de arbeidsmarkt, de stijgende kosten en de aanscherping van de veiligheidsplannen. Daardoor dachten ze mogelijk in eerste instantie niet aan vernieuwing. Daarentegen hebben sommige organisatoren

²³ FNV. (2022, 6 oktober). [Beveiligers Schiphol krijgen structureel 20% loon erbij en plussen 35% op de nachttoeslag.](#)

de coronaperioden juist kunnen benutten voor de ontwikkeling van nieuwe concepten (European Para Championships in 2023) en de doorontwikkeling van concepten (Queen & King of the Court).

3.3 Positieve ontwikkelingen

Ons onderzoek wijst op drie positieve ontwikkelingen.

1. Herwaardering offline sociale contacten

De meest genoemde positieve ontwikkeling is de (bewezen) maatschappelijke waarde van evenementen sinds het uitbreken van de coronacrisis. De sportevenementensector werd tijdens de coronacrisis, samen met de horeca, vaak als de eerste sector gesloten om verspreiding van het coronavirus tegen te gaan. Elkaar live ontmoeten in de periode van de coronamaatregelen was slechts beperkt mogelijk, maar volgens de geïnterviewden hebben veel mensen een grote behoefte om elkaar live te zien. De sociale contacten die mensen opdoen tijdens een evenement zijn van waarde.²⁴

‘Ik denk dat we {de evenementensector} onderschat hebben dat we nog veel moeten gaan vertellen dat er ook een maatschappelijke waarde in zit. Bijvoorbeeld in welzijn, want mensen worden echt gelukkiger van bij elkaar komen. Sterker nog, jongeren werden diep ongelukkig van alleen maar thuis zitten. Men snapt nu wel dat geestelijk welzijn, ook welzijn is. {...} In het stadion zit alles. Van de business seats tot aan de doorsnee van de bevolking. Er zijn weinig onderdelen in de maatschappij die zo dwars door de maatschappij gaan. Er ligt daar een kans om deze waarde bij beleidsmakers en politici aan te tonen.’ (Organisator)

2. Meer aandacht voor gezonde levensstijl

In de vijfde en laatste monitor Sport en corona onderstreepten we dat de coronacrisis zijn weerslag heeft gehad op de sport- en beweegdeelname van Nederlanders, omdat een deel van de Nederlanders aangeeft minder te zijn gaan sporten en bewegen dan voor de coronacrisis. De coronacrisis had niet alleen invloed op de sport- en beweegdeelname van mensen, maar op de algehele gezondheid en het welzijn van de bevolking. Dit leidde tot meer aandacht voor een gezonde leefstijl tijdens de coronacrisis.^{25 26}

Een onderzoek in opdracht van het Zorginstituut Nederland liet zien dat een meerderheid van de Nederlanders in 2022 vond dat er meer aandacht moet gaan naar het bevorderen van een gezonde leefstijl.²⁷ Een aantal geïnterviewden zag deze aandacht als kans voor de sportevenementensector om als sportevenementen bij te dragen aan een gezonde levensstijl.

Voor gezondere sportevenementen zijn alle betrokken partijen nodig, zoals eventorganisatoren, sportmarketingbureaus, sportbonden en gemeenten. In 2018 werd daarom het Convenant Gezonde

²⁴ Hover, P., & Heijnen, E. (2022). [Gevolgen van de coronacrisis voor de sportevenementensector. Overleven en ondernemen in tijden van onzekerheid](#). Mulier Instituut.

²⁵ Pulles, I., Van Eldert, P., & Van der Poel, H. (Reds.) (2022). [Monitor Sport en corona V. De gevolgen van coronamaatregelen voor de sportsector](#). Mulier Instituut.

²⁶ De Klein, K., Dijkhuis, T., & Ros, M. (2021, 22 december). [Deze impact heeft corona op het beweeggedrag in Nederland](#). Allesoversport.nl

²⁷ Zorginstituut Nederland (2022, 15 mei). [Meerderheid Nederlanders wil focus op gezonde leefstijl](#).

Sportevenementen in het leven geroepen, om gezondere voedingskeuzes en sportsponsoring te stimuleren bij sportevenementen met (veel) kinderen. In 2018 ondertekenden de gemeenten Amsterdam, Den Haag, Eindhoven, Rotterdam en Utrecht, sportmarketingbureaus House of Sports, Kumpany, TIG Sports en 2Basics, NOC*NSF en Jongeren Op Gezond Gewicht (JOGG) het convenant. Voor het WK Volleybal Vrouwen 2022 hebben de speelsteden Apeldoorn en Arnhem dit convenant ook ondertekend (zie kader 3.2).²⁸

Kader 3.2 Gezonde voeding als thema tijdens het WK Volleybal Vrouwen 2022

Het WK Volleybal Vrouwen 2022 illustreert hoe een sportevenement aandacht kan vestigen op gezonde voeding. Hiervoor was de samenwerking tussen organisator TIG Sports, sportbond Nevobo, de Provincie Gelderland, Foodvalley NL en JOGG een belangrijke succesfactor. Verantwoorde voeding voor sporters, organisatie, officials en publiek zijn sinds 2017 onderdeel van de door Nevobo georganiseerde evenementen. Zo werden in gastgemeenten meisjesvolleybalteams uitgenodigd om met de speelsters van het verblijvende land te dineren, zoals 'Aan tafel met team China!'. Bij het GelreDome werd het 'Gelre Food Plaza' ingericht, waarbij niet alleen plek was voor al gevestigde cateraars, maar juist ook innovatieve start-ups met nieuwe producten en concepten. De bezoekers van het evenement konden daar gezonde en duurzame voeding kopen.²⁹

3. Coronasteunmaatregelen overheid

Vier geïnterviewden gaven aan dat de steun van de overheid van belang is geweest voor het voortbestaan van de sector. In verband met de gevolgen van de coronamaatregelen heeft de overheid steunmaatregelen voor ondernemers ingevoerd, zoals de tijdelijke Noodmaatregel Overbrugging voor Werkgelegenheid (NOW) en Tegemoetkoming Vaste Lasten (TVL). Tot en met 31 december 2021 is in totaal voor een bedrag van 56 miljoen euro aan steunmaatregelen toegekend aan bedrijven uit de bedrijfstak 'organisatie van sportevenementen' (6% van de totale toegekende subsidie aan bedrijven in de bedrijfstak 'sport').

Zonder deze financiële steun bestonden veel organisaties en evenementen volgens deze geïnterviewden niet meer. Zo gaf een van de geïnterviewden aan de sponsoring aan sportevenementen altijd betaald te hebben, ook als evenementen niet doorgingen, om ervoor te zorgen dat de gehele keten (tentenbouwen, horeca, tribunebouw) rondom evenementen niet om zou vallen.

3.4 Gevolgen positieve ontwikkelingen

De positieve ontwikkelingen hadden gevolgen voor de Nederlandse sportevenementensector. We onderscheiden er drie.

1. Toegenomen belangstelling maatschappelijke waarde sportevenementen

De maatschappelijke waarde van sportevenementen was al voor de coronacrisis een belangrijk thema, maar de coronacrisis heeft dit onderstreept, waardoor er volgens negen geïnterviewden minder uitleg

²⁸ JOGG. (z.d.). [Samen naar een gezonde omgeving. 2020-2025-2030](#).

²⁹ Van der Meer, P. (2022, 2 november). "[Gezondere voeding kwam bij het WK volleybal overal terug](#)". Sport & Strategie.

nodig is naar de politiek en de samenleving. Dit heeft vooral betrekking op het bevorderen van sporten en bewegen, een gezonde levensstijl en sociale cohesie.

Tegen deze achtergrond refereerden geïnterviewden aan de Nationale Topsportevenementen Strategie (NTS) 2021-2030. Deze strategie hebben het Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS), NOC*NSF en Vereniging Sport en Gemeenten (VSG) ontwikkeld met als doel om met internationale topsportevenementen meer Nederlanders te bereiken en te inspireren. De strategie heeft drie hoofdlijnen: 1) creëren van afstemming en samenhang, 2) bevorderen van aantrekkelijke en maatschappelijk verantwoorde evenementen en 3) creëren van een podium voor maatschappelijke vraagstukken en het bedrijfsleven. Bij de eerste hoofdlijn komt de mogelijkheid van een gezamenlijke sportevenementenagenda aan bod.

‘Wat is de sportevenementenagenda? Niet voor 2025, maar voor de komende tien tot twintig jaar? Je moet daar vroegtijdig mee bezig zijn om een bid uit brengen en je moet geld reserveren. Een VWS is daarin anders dan een gemeente want een gemeente heeft minder geld. Het hangt af van je ambities als stad zijnde. Als je een evenementenbeleid hebt, dan gaat het over de politieke partijen heen, dus los van de verkiezingen. Je moet een meerjarenbeleid hebben en daar moet alles op aanhaken, wat mij betreft ook de side-events.’ (Organisator)

Mensen met overgewicht zijn tijdens de coronacrisis het kwetsbaarst gebleken. Bewegen, sporten en gezonde voeding dragen bij aan het versterken van het afweersysteem om risico's op ziekten te verminderen.³⁰ Dit speelt een bepaalde groep sportevenementensector in de kaart, met name de evenementen die zich richten op recreatieve deelnemers en (samen met andere organisaties, zoals sportbonden) een gezonde levensstijl stimuleren en een gedoseerde, verantwoorde training in de aanloop naar het evenement promoten. Voorbeelden hiervan zijn wielren- en hardloopwedstrijden.³¹

Bij het WK Volleybal Vrouwen 2022 speelde gezonde, duurzame voeding een grote rol in het concept van zowel het WK als de bijhorende side-events (lees meer in kader 3.2). Voor de provincie Gelderland was het belangrijk om een groot deel van de erbij bevolking te betrekken. Dat heeft de provincie gedaan door de 24 deelnemende landen te huisvesten in 31 Gelderse gemeenten. Hierdoor betrokken ze onder andere kleine gemeenten bij het sportevenement die normaal nooit betrokken zouden zijn.

‘Een binnensportevenement in een bepaalde niche hoeft niet per definitie een beperking te zijn om een bepaalde koppeling te kunnen maken zoals het betrekken van gemeenschappen en de koppeling maken met de buitenruimte.’ (Overheid)

2. Nieuwe doelgroepen breedtesportevenementen

Door coronamaatregelen werden mensen gedwongen om andere sporten (in een andere sociale context) te beoefenen dan ze daarvoor deden. In de vierde monitor Sport en corona bleek dat circa vier op de tien volwassen Nederlanders vanwege de coronamaatregelen nieuwe of andere vormen van sport en bewegen zijn gaan beoefenen. Zo is 19 procent gaan wandelen, 9 procent gaan fietsen en 6 procent gaan

³⁰ Nederlandse Sportraad (2021). [Column Erik Scherder - Twee pandemieën en de overheid doet niets. Hoe kan dat?](#)

³¹ Zie bijvoorbeeld: Helsen, K., Scheerder, J., Alexandris, K., & Hover, P. (2020). [Flemish running events in international perspective: participant profile, motivation and attitudes: results based on the European RUN for HEALTH project](#). KU Leuven.

hardlopen. Een groot deel van hen was van plan om deze vormen van sport en bewegen na de coronacrisis te blijven beoefenen, vaak naast een sportactiviteit die zij al beoefenden. Ongeveer een derde van de Nederlanders die deze activiteiten zijn gaan doen, wilde deze ter vervanging van de andere activiteit beoefenen.³²

De Marathon Eindhoven had in 2022 een recordaantal deelnemers, in tegenstelling tot wat sommige andere organisatoren van loopevenementen ervaren (tabel 3.1). Dat kwam deels door het aantrekken van ASML als titelpartner. Het bedrijf brengt (extra) uitstraling en professionaliteit met zich mee.

Tabel 3.1 Inschrijvingen afstanden Marathon Eindhoven 2017–2022, in aantal personen

Onderdeel	2017	2018	2019	2021	2022
Marathon	2.364	2.460	2.625	2.070	2.641
Halve Marathon	6.963	7.170	7.350	5.924	7.679
10 KM	2.346	2.418	2.690	2.642	3.455
5 KM	4.687	4.264	3.988	2.860	3.927
Mini-Marathon	3.066	3.009	2.989	2.847	3.160
Andere onderdelen*	2.520	2.675	3.578	1.939	3.102
Totaal**	21.946	21.996	23.435	18.282	25.126

Bron: Marathon Eindhoven.

*Onder andere het Belgisch Kampioenschap, business runs, Your Marathon Challenge, de wandeltocht en de Renewi Plogging Run.

** De totalen in 2019 en 2022 verschillen van de optelsom van alle onderdelen door inschrijvingen van scholen en bedrijven.

In 2022 vond voor het eerst de Your Marathon Challenge plaats (kader 3.3).

Kader 3.3 ‘Your Marathon Challenge’ bij Marathon Eindhoven

De organisatie van de Marathon Eindhoven, BrabantSport en Sportservice Noord-Brabant (SSNB) werkten in 2022 samen aan de ‘Your Marathon Challenge’. De Your Marathon Challenge werd georganiseerd voor mensen met een beperking of mensen die een drempel ervaren bij sporten. In aanloop naar het evenement moesten deze mensen zelf al 41 kilometer hardlopen of wandelen en zij mochten dan de laatste kilometer op zaterdag 8 oktober 2022 op het officiële parcours lopen om het bereiken van de finishstreep te beleven. ‘De kans is dus ook, en die hebben we met Eindhoven ook gepakt, dat het geen sportevenement zelf is, maar dat het evenement een jaarlijks vliegwiel is om andere thema’s op de kaart te krijgen’, aldus Dagmar van Stiphout, hoofd projectmanagement, marketingcommunicatie & klantenservice Golazo Nederland. ‘Hiermee stimuleer je bepaald gedrag en dat is ook onze missie. Hierdoor zijn bijvoorbeeld wandelgroepen ontstaan. Een kans om vitaliteit en sociale cohesie veel meer naar voren te laten komen in een sportevenement en niet alleen in het weekend, maar juist de periode vooraf. Die tendens was al ingezet voor corona’.

³² Pulles, I., Van Eldert, P., & Van der Poel, H. (Reds.) (2021). [Monitor Sport en corona IV. De gevolgen van coronamaatregelen voor de sportsector](#). Mulier Instituut.

3. Meer saamhorigheid in bedrijfskolom sportevenementensector

De coronacrisis heeft samenwerking, behulpzaamheid en openheid tussen organisaties in de sportevenementensector aangewakkerd. De sector heeft gekeken naar gedeelde belangen, hoe ze elkaar konden helpen en op welke manier ze gezamenlijk de uitdagingen het hoofd konden bieden. Naast de tegenslagen die de sportevenementensector keer op keer moest incasseren, is tot op zekere hoogte ook sprake van daadkrachtig optreden geweest, dankzij een mentaliteit van doorzetten, veerkracht en hard werken.

In de coronaperiode is de Alliantie van Evenementenbouwers van Nederland gelanceerd. De Alliantie van Evenementenbouwers van Nederland is een brede vertegenwoordiging van de totale evenementensector van sport, cultuur en entertainment: van freelancers tot toeleveranciers, van organisatoren tot sportbonden. Deze alliantie werd opgericht om meer eenheid te creëren binnen de sector en een vertegenwoordig naar politiek en maatschappij.³³

3.5 Conclusie

De Nederlandse sportevenementensector heeft in 2022 te maken gehad met negatieve ontwikkelingen: vrees voor een nieuwe coronavariant- en maatregelen, inflatie, verhoging energieprijzen en krapte op de arbeidsmarkt. Deze ontwikkelingen hadden onder andere terughoudende consumenten tot gevolg en een tekort aan kennis, ervaring en materiaal.

Naast de negatieve ontwikkelingen waren er positieve ontwikkelingen, waaronder de herwaardering van offline sociale contacten na de coronacrisis, meer aandacht voor een gezonde levensstijl en de coronasteunmaatregelen. De positieve ontwikkelingen leidden tot een toegenomen belangstelling voor de maatschappelijke waarde van sportevenementen en meer saamhorigheid in de sector.

³³ Alliantie van evenementenbouwers. (z.d.). [Wij, de evenementenbouwers van Nederland, slaan de handen ineen.](#)

4. Vooruitblik

In dit hoofdstuk gaan we in op de negatieve en positieve ontwikkelingen waarmee de sportevenementensector zich de komende jaren geconfronteerd ziet. Eerst komen de bedreigingen bod, daarna de kansen. Citaten geven we cursief weer en in de kaders staat informatie op organisatie- of evenementniveau.

4.1 Bedreigingen

Een vooruitblik naar 2025 brengt acht bedreigingen voor sportevenementensector aan het licht.

1. Onzekerheid publieke steun sportevenementen vanwege veranderingen politiek landschap

Voor de toekomst van de sportevenementensector vormt de politiek volgens negen geïnterviewden op verschillende manieren een bedreiging. Een van die bedreigingen is de mogelijke verandering in het politieke klimaat. Begin 2023 vonden de provinciale verkiezingen plaats, waardoor het politieke klimaat binnen een provincie kan veranderen. Niet elke partij ziet het belang en de waarde van sportevenementen in gelijke mate in.

Voorafgaand aan de verkiezingen hebben NOC*NSF, sportbonden, Platform Ondernemende Sportaanbieders, Vereniging Sport en Gemeenten (VSG), Sportkracht12 en Maatschappelijke Organisaties in de Sport een Sportcampagne opgezet, met als kennispartners het Mulier Instituut en Kenniscentrum Sport & Bewegen. Hierin kaartten ze het belang van investeren in de sport- en beweegsector aan (input voor verkiezingsprogramma's).³⁴

Eén geïnterviewde geeft aan dat in de coronacrisis bleek dat de overheid evenementen meer zag als 'nice to have', waardoor evenementen bij komende crisissituaties weer het eerste kind van de rekening kunnen zijn.

2. Inflatie

Negen geïnterviewden verwachten dat de kostenstijgingen voor de nabije toekomst een bedreiging blijven. De kostenstijgingen spelen in de hele bedrijfskolom. Deze uitdaging kwam ook naar voren uit een onderzoek waarin Respons bedrijven in de evenementensector vroeg naar hun verwachtingen voor 2023.³⁵

3. Verhoging energieprijzen

De ontwikkeling van de prijzen voor gas en elektriciteit blijft onzeker en vormt in de ogen van professionals in de sportevenementensector een bedreiging. Vier geïnterviewden zien de hoge energieprijzen als een bedreiging voor de komende jaren.

³⁴ Kronenburg, J. (2023, 1 maart). [Hoe sportief zijn de partijen in jouw provincie?](https://allesoversport.nl) Allesoversport.nl.

³⁵ Respons. (2022, 22 december). [Verwachtingen evenementensector 2023](https://respons.nl).

4. Krapte op arbeidsmarkt

Volgens het UVW gaat het aantal vacatures in 2023 dalen, waardoor de krapte iets afneemt. Maar de krapte blijft naar verwachting aanwezig.³⁶ De krapte op de arbeidsmarkt blijft volgens ongeveer de helft van de geïnterviewden een bedreiging. Het wordt een uitdaging om het juiste personeel te vinden, zoals technici voor licht en geluid (goed geschoolde mbo'ers), horecapersoneel en beveiligers, maar ook politie-inzet. In een veiligheidsplan voor het evenement worden eisen aan de inzet van politie gesteld en als er een tekort is bij de politie, wordt dat volgens een geïnterviewde een probleem.

Volgens de Koninklijke Nederlandse Wielren Unie (KNWU) heeft de Nationale Politie besloten anders invulling te geven aan het begeleiden van wielervedstrijden. Wielervedstrijden worden begeleid door opgeleide motoragenten. Al jarenlang zijn er te weinig opgeleide motoragenten. De verwachting is dat dit probleem de komende jaren aanhoudt, waardoor organisatoren hun parkoers moeten aanpassen of de wedstrijd moeten verplaatsen naar een andere datum.³⁷

Een geïnterviewde geeft aan dat er door een personeelstekort bij gemeenten en de toegenomen eisen op het gebied van duurzaamheid en veiligheid meer capaciteit nodig is om subsidieaanvragen voor evenementen te beoordelen en die capaciteit is er (nog) niet. Omroep Zeeland beschrijft bijvoorbeeld in een artikel dat de aanvraag van evenementenvergunningen in de gemeente Vlissingen te langzaam gaat, waardoor evenementen niet kunnen plaatsvinden.³⁸

5. Grenzen aan financiële (corona)steun overheid

De overheid heeft in de coronatijd miljarden aan steun verleend. De totale begrote en gerealiseerde uitgaven 2020-2023 van de Rijksoverheid aan coronamaatregelen bedroegen 87,6 miljard euro.³⁹ Tot en met 31 december 2021 heeft de overheid 56 miljoen euro aan steunmaatregelen toegekend aan bedrijven in de sportevenementensector (6% van de totale toegekende subsidie aan bedrijven in de bedrijfstak 'sport'). Bij een nieuwe (corona)crisis zitten er voor de overheid grenzen aan de (financiële) steun die zij kan verlenen.

6. Stikstofbeleid

Nederland stoot al jaren te veel stikstof uit. Dat is slecht voor de natuur en de gezondheid van mensen. De overheid neemt maatregelen in de industrie, de landbouw, het verkeer en de bouw om de uitstoot van stikstof te verminderen en de natuur te verbeteren.⁴⁰ Evenementen, waaronder sportevenementen, worden regelmatig in de natuur georganiseerd. In de provincie Gelderland moeten bepaalde festivals een natuurvergunning aanvragen. Bij de aanvraag van deze vergunning wordt gekeken naar de effecten van het evenement op de (beschermde) flora en fauna als gevolg van de aanwezigheid van mensen, licht,

³⁶ UWV. (2022, 31 mei). [Arbeidsmarkt bereikt in 2022 hoogtepunt, 2023 onzeker.](#)

³⁷ KNWU. (27 maart 2023). [Nationale Politie overvalt KNWU. Wedstrijdcalendar 2023 op de tocht.](#)

³⁸ Omroep Zeeland. (2023, 7 februari). [Evenementenbeleid Vlissingen onder vuur: 'We willen een helpende hand, geen bestraffend vingertje'.](#)

³⁹ Algemene Rekenkamer (2022, 6 december). [Coronarekening: totale uitgaven maatregelen bedragen 87,6 miljard in 2020-2023.](#)

⁴⁰ Rijksoverheid. (z.d.). [Aanpak stikstof.](#)

geluid of de neerslag van stikstof.⁴¹ Bezoekers die met de auto naar een evenement komen, stoten bijvoorbeeld stikstof uit.

Om de hoeveelheid stikstof te compenseren heeft de organisatie van 'Down The Rabbit Hole' beoogd de stikstofuitstoot van het evenement terug te dringen. Bijvoorbeeld door alleen elektrische voertuigen op en naar het terrein te laten rijden en geen aggregaten op diesel te gebruiken. Deze stappen waren niet genoeg om op basis van de stikstofuitstoot een vergunning te krijgen. De directeur van Leisureland, Kees Rutten, heeft daarop besloten een deel van de stikstofrechten van een boer in de omgeving van het terrein te kopen. De hoeveelheid stikstof die de koeien van deze veehouder normaal gesproken produceren, komt nu van het evenement.⁴² Hoeveel stikstofruimte er nodig is, verschilt per evenement en per locatie.

7. Druk op openbare ruimte

Volgens twee geïnterviewden neemt de druk op de openbare ruimte toe. Zo geeft een geïnterviewde aan dat met name binnensteden verdichten, waardoor er minder ruimte voor evenementen overblijft, zoals voor wielerevenementen. Daarnaast is het voor sommige evenementen, zoals hardloop- of fietsevenementen, noodzakelijk om bepaalde wegen in de stad tijdens het evenement af te sluiten. Niet elke gemeente wil hier altijd aan meewerken.

Daarnaast hebben evenementenorganisatoren te maken met de Omgevingswet. Elke gemeente werkt vanuit een Omgevingsvisie en vertaalt die visie naar een eigen integraal Omgevingsplan. Hierin staan de (on)mogelijkheden voor bepaalde gebieden vastgelegd (uiteindelijk tot op locatieniveau). Dit betekent dat een gemeente regels voor evenementen kan vastleggen, bijvoorbeeld voor geluidsoverlast.⁴³

8. Vrees voor nieuwe coronavariant en -maatregelen

De vrees voor nieuwe coronavarianten en -maatregelen blijft de sector naar verwachting parten spelen. Temeer omdat corona niet weg is: er worden in 2023 nog steeds mensen (ernstig) ziek van. In het najaar van september 2022 berichtte de Wetenschappelijke Raad voor het Regeringsbeleid (WRR) dat het zeer waarschijnlijk is dat de Nederlandse samenleving in de toekomst te maken krijgt met nieuwe varianten.⁴⁴ Deze varianten kunnen ontstaan door een mutatie van het coronavirus. Het is onduidelijk in hoeverre de toekomstige varianten besmettelijk of ziekmakend zijn en of vaccinaties soelaas kunnen bieden.

4.2 Gevolgen bedreigingen

De bedreigingen hebben gevolgen voor sportevenementensector in de toekomst. We onderscheiden acht gevolgen van de bedreigingen.

⁴¹ Provincie Gelderland. (z.d.). [Evenementen in de buitenlucht](#).

⁴² Venneman, I. (2023, 2 maart). [Popfestival meldt zich op stikstofmarkt: zonder emissierechten geen vergunning](#). De Volkskrant.

⁴³ GGD/GHOR. (z.d.). [Handreiking evenementenveiligheid – Gemeente](#).

⁴⁴ Wetenschappelijke Raad voor het Regeringsbeleid, Gezondheidsraad, Raad van State, Raad voor het Openbaar Bestuur en Raad voor Volksgezondheid & Samenleving (2022) [Coronascenario's doordacht: Handreiking voor noodzakelijke keuzes](#). WRR.

1. Meer aandacht voor vergunningen

Door het stikstofbeleid, de politie-inzet met de oog op veiligheid en de druk op de openbare ruimte wordt de druk op het verlenen van vergunningen groter. De Inspectie Justitie en Veiligheid (Inspectie JenV) constateerde in 2016 dat gemeenten te weinig aandacht hadden voor de veiligheidsrisico's bij evenementen.

In 2022 heeft de Inspectie gesproken met vertegenwoordigers van zes gemeenten en zes Veiligheidsregio's, waaruit bleek dat het vergunningsverleningsproces is verbeterd. De betrokken gemeenten en veiligheidsregio's weten elkaar beter te vinden. Volgens de Inspectie JenV is het wenselijk dat gemeenten een vastgesteld evenementenbeleid hebben waaraan de gemeente kan toetsen of een evenement aan bepaalde voorwaarden voldoet. Niet elke gemeente heeft een evenementenbeleid. Daarnaast nemen ze de risico's van de locatie nog niet altijd mee in de risico-inschatting van een evenement.

De Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd (IGJ) heeft in 2022 in het kader van toezicht in de evenementenzorg een aantal evenementen bezocht. De zorgverleners op evenementen moeten bekwaam zijn in evenementenzorg en dat is niet hetzelfde als bijvoorbeeld de dagelijks beroepspraktijk in een ziekenhuis.

Deze bekwaamheid toetst het toetsingskader Kwaliteit van Evenementenzorg apart. Er moet bijvoorbeeld een zorgpost aanwezig zijn op evenementen, op sommige evenementen moeten zogenaamde afkoelingsruimtes zijn, zorgverleners moeten herkenbaar zijn en richtlijnen voor (persoonlijke) hygiëne zijn belangrijk. Evenementen moeten een zorgplan hebben om te zorgen dat goede zorg op evenementen wordt verleend, dat verschillende partijen goed met elkaar samenwerken en weten wie waarvoor verantwoordelijk is. Het zorgplan moet vooraf aan een evenement via de organisator bij de gemeente of GHOR worden aangeleverd.⁴⁵

De aandacht voor vergunningen zorgt bij organisatoren voor meer regeldruk, administratieve rompslomp, meer/hogere (vergunnings)eisen waaraan ze moeten voldoen en grotere onzekerheid over goedkeuring/verkrijging van vergunningen.

2. Terughoudende consument

Volgens drie geïnterviewden wordt het gedrag van consumenten van sportevenementen minder voorspelbaar dan in het verleden. In 2022 was dit al zo en merkten sommige organisatoren dat de aanmelding voor deelname aan breedtesportevenementen grilliger verloopt.

'De onzekerheid voor een organisator wordt wel steeds groter. Ik denk dat dat is doorgezet vanuit de coronatijd. Mensen die hun agenda niet meer maanden van tevoren met van alles vol willen hebben zitten zoals festival, bioscoopbezoeken, concerten, evenementen, de kroeg. Veel meer last-minute kijken van waar heb ik dit weekend zin in. Ik merk dit ook bij bedrijfsfeesten die normaal een jaar van tevoren hun bedrijfsfeest plannen en nu komen ze drie maanden van tevoren. Een andere dynamiek en dat is lastig voor organisatoren.' (Organisator)

⁴⁵ Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd. (2023, 24 maart). [Samen werken aan goede zorg op evenementen.](#)

3. Kostenefficiënt opereren

Om te voorkomen dat organisatoren de entreprijzen voor sportevenementen te veel moeten verhogen, met een teruglopende animo tot gevolg, kunnen ze volgens een geïnterviewde kijken naar besparingen. Voorbeelden zijn minder personeel in de horeca, indien verantwoord een servicemedewerker in plaats van een beveiliging bij een nooduitgang zetten of een decor minder spectaculair (kostenverhogend) maken.

Volgens een andere geïnterviewde wordt de vraag om steun van de overheid groter. In Nederland zijn de evenementen niet volledig financieel afhankelijk van overheidssteun. De overheidssteun in andere landen is volgens twee geïnterviewden groter dan in Nederland en dat is volgens hen niet goed voor de concurrentiepositie van de Nederlandse sportevenementensector in de internationale markt van sportevenementen.

‘Het financiële klimaat is echt ongezond en we worden eruit geconcurrereerd door landen waarbij overheden veel meer subsidies geven. In Nederland krijg je van VWS meestal maximaal 25 procent van je evenement gesubsidieerd. In het buitenland is dat bijna altijd 60 procent. Aangezien alles veel duurder wordt, wordt het bijna onhoudbaar. Wij moeten het doen met het geld wat we nu begroten, maar VWS kijkt niet naar bedragen in 2025.’ (Organisator)

Doordat er minder personeel te krijgen is, verhogen bedrijven de lonen om alsnog personeel te kunnen krijgen. Het maken van materiaal zoals podia en tribunes wordt duurder, want de materialen zijn duurder geworden.

De kostenstijgingen kunnen niet alleen invloed op de vraag van de consument uitoefenen, maar volgens een geïnterviewde ook op de sponsoring. De inflatie werkt door op alle sectoren, net als de krapte op de arbeidsmarkt. Sponsoring is daardoor niet de eerste prioriteit van bedrijven. Mogelijk hebben ze er zelfs geen geld voor, omdat bedrijven hun eigen verliezen moeten opvangen.

‘De inflatie op de energieprijzen is voor de sport als geheel en voor zwembaden en ijsbanen natuurlijk wel een dingetje. Iemand moet die rekening betalen, de bezoeker, de gemeente of het Rijk en dat zijn wij allemaal of er komen minder van die voorzieningen. Al met al voor de sport een behoorlijke bedreiging. Als Thialf dicht zou moeten gaan of de Tongelreep heeft dat ook gevolgen voor de evenementensector, denk ik.’ (Overheid)

4. Mogelijk verhoging kosten bezoek en deelname sportevenementen

Om als organisatoren de stijgende kosten te dekken moeten organisatoren de prijzen voor entreebewijzen (zowel voor bezoekers als voor deelnemers) soms verhogen, maar een grote prijsstijging kan consumenten afschrikken en bepaalde groepen uitsluiten.

‘Ik vergelijk het een beetje met fitness. Als fitness te duur wordt dan haken lage inkomensgroepen af. Dat zou heel slecht zijn voor de volksgezondheid. Sport komt steeds verder achteraan door alle kostenstijgingen en dat is een bedreiging. De uitdaging is het laagdrempelig houden voor iedereen.’ (Expert)

Niet alle evenementen hanteren entreprijzen voor deelnemers en/of bezoekers. Uit onderzoek van Respons blijkt dat meer dan de helft (58%) van de bedrijven uit de evenementensector - waar de sportevenementensector deel van uitmaakt - verwacht dat ze in 2023 de entreprijzen verhogen bij de evenementen met entreprijzen. 29 procent geeft aan de prijs zeker niet te laten stijgen en 13 procent

heeft nog geen besluit genomen. Organisatoren van sportevenementen overwegen eerder om de entreprijzen voor deelnemers en/of bezoekers te verhogen dan die van andere evenementen.⁴⁶

5. Druk op bestaand personeel

De druk op het bestaande personeel binnen de sportevenementensector blijft de komende jaren naar verwachting groot. De sportevenementensector moet zich, net als andere sectoren, instellen op de krapte en personeelstekorten. Dit vraagt om flexibiliteit van de werkgevers bij het aannemen van personeel, maar ook bij het investeren in het behouden van eigen personeel.

6. Rem op innovatie

De sportevenementensector zit nog in de herstelfase en samen met de bedreigingen ligt de prioriteit van evenementenorganisatoren niet bij innovatie. Als de deelnemersaantallen (en mogelijk ook bezoekersaantallen) teruglopen, moet de sector naar andere manieren zoeken om mensen naar de sportevenementen te trekken, zoals door meer beleving, show en entertainment te creëren. Dit gebeurde het WK Schaatsen in Thialf (maart 2023) onder andere door een lichtshow en dweilorkest in de dweilpauzes. Daarnaast heeft House of Sports samen met de KNSB extra ingezet op de beleving voor fans door de waardering van schaatshelden. Oude schaatskampioenen werden met hun naam op de ring van het schaatsstadion weergegeven en dit werd tijdens het evenement onthuld.

7. Verhoogd (financieel) risico bedrijven

Door kostenstijgingen, de minder voorspelbare consument en sponsors die zich heroriënteren wordt het risico voor organisatoren van sportevenementen groter. Ongeveer de helft van de geïnterviewden vindt dat het bedrijfsleven (sponsors) een belangrijke rol speelt in het optimaal functioneren van de sportevenementensector. Op dit moment is er vaak nog te weinig commitment vanuit het bedrijfsleven, met name in een vroeg stadium van de organisatie van een evenement. Bedrijven moeten meer gaan inzien welke waarde het sponsoren van sportevenementen heeft voor het bedrijf en de samenleving.

Het verhoogde financiële risico is er in een tijdvak dat veel bedrijven als gevolg van de beperkende coronamaatregelen financieel gezien relatief weinig vet op de botten hebben. Dat vraagt veel van bedrijven, met name van de relatief kleine bedrijven zonder ruime financiële armslag.

8. Meer aandacht voor hygiëne

De Wereldgezondheidsorganisatie (WHO) benadrukt in een rapport dat het van cruciaal belang is om te investeren in water, sanitaire voorzieningen en hygiëne om pandemieën in de toekomst te voorkomen of daarvan te herstellen.⁴⁷ In Nederland geldt de hygiënerichtlijn voor evenementen, waarbij evenementen aan minimale hygiëne-eisen moeten voldoen om een vergunning te krijgen. Het is de taak van de organisatie om het infectierisico zo klein mogelijk te houden.⁴⁸

⁴⁶ Respons (2022, 22 december). [Verwachtingen evenementensector 2023](#).

⁴⁷ WHO (2022, 23 mei). [WHO Global Water, Sanitation and Hygiene Annual report 2020](#).

⁴⁸ RIVM (2019, 10 oktober). [Hygiënerichtlijn voor evenementen](#).

Als in Nederland een nieuwe coronavariant zou ontstaan, tonen Nederlanders zich terughoudend in het bezoeken van sportevenementen, al hangt dat samen met de drukte en de locatie (binnen of buiten).⁴⁹

4.3 Kansen

Ons onderzoek wijst op twee kansen voor de toekomst.

1. Meer aandacht voor gezonde levensstijl

Naar verwachting duurt de maatschappelijke aandacht voor een gezonde levensstijl de komende jaren voort (zie ook paragraaf 3.3).

2. Aanvullende (corona)steunmaatregelen overheid

De overheid heeft twee aanvullende subsidieregelingen voor de sportevenementensector ontwikkeld: de Subsidierегeling Evenementengarantie 2022 (SEG) en de Subsidierегeling Topsportwedstrijden en topsportevenementen inkomstenderving kaartverkoop COVID-19 (STIK). De SEG is bedoeld voor organisatoren die tussen januari 2022 en september 2022 een professioneel evenement organiseerden dat vanwege een evenementenverbod van de overheid niet (zoals beoogd) door kon gaan. De subsidieregeling Topsportwedstrijden en topsportevenementen inkomstenderving kaartverkoop COVID-19 (STIK) is bedoeld ter compensatie van zowel de toeschouwers die geen gebruik konden maken van hun aangekochte toegangskaarten als de inkomstenderving uit kaartverkoop voor de organisatoren.

Naast deze regelingen heeft de Rijksoverheid de Tegemoetkoming Energiekosten voor energie-intensieve mkb (TEK) opengesteld. Deze regeling is een tijdelijke om bedrijven met hoge energiekosten te helpen. Het is de bedoeling dat bedrijven door deze regeling hun bedrijf kunnen verduurzamen of hun bedrijfsmodel kunnen veranderen om de hoge energieprijzen in de toekomst terug te verdienen.⁵⁰

4.4 Gevolgen kansen

De kansen bieden opties voor de sportevenementensector. We onderscheiden er twee.

1. Toegenomen belangstelling maatschappelijke waarde sportevenementen

Net als bij de terugblik ziet het merendeel van de geïnterviewden het creëren van de maatschappelijke waarde met evenementen als een grote kans voor de toekomst. Een aantal geïnterviewden ziet de maatschappelijke waarde als mogelijkheid voor sponsors om te laten zien wat zij doen voor hun medewerkers en de mensen die wonen in de regio. Hierbij plaatsen ze wel als kanttekening dat eenmalige activatie voor bedrijven een stuk minder relevant is dan meerjarige evenementen.

‘Ik verwacht dat het omarmen van het bedrijfsleven van dit soort evenementen groter wordt dan naamsbekendheid. Bedrijven willen iets terug doen voor de regio.’ (Organisator)

⁴⁹ Hover, P., & Heijnen, E. (2022). *Sportevenementen*. In I. Pulles, P. van Eldert, & H. van der Poel (Reds.), [Monitor Sport en corona V - De gevolgen van de coronamaatregelen voor de sportsector](#) (pp. 68–83). Mulier Instituut.

⁵⁰ Rijksoverheid (2023, 28 februari). [Aanvragen TEK-vergoeding mkb-bedrijven vanaf dinsdag 21 maart](#).

De maatschappelijke waarde kan volgens drie geïnterviewden worden vergroot door het festivaliseren van sportevenementen. Dit wordt het creëren van een festival effect genoemd.⁵¹ Het evenement moet een totaalbeleving zijn en dat gaat verder dan alleen de sport laten zien. De Marathon Eindhoven en het WK Volleybal Vrouwen in 2022 namen we al meerdere malen als voorbeeld, maar ook qua festivalisering zijn deze evenementen een voorbeeld. Zo had de Marathon Eindhoven publiek langs de route door het centrum en een DJ bij de finish. Het WK Volleybal Vrouwen had festiviteiten rondom het GelreDome, in de stad Arnhem en in alle andere gastgemeenten.

Twee geïnterviewden benoemen duurzaamheid als een belangrijke randvoorwaarde bij sportevenementen, omdat duurzaamheid een belangrijk aandachtspunt is binnen onze maatschappij. De gemeente Utrecht stelt bijvoorbeeld subsidie beschikbaar voor maatregelen die leiden tot duurzame evenementen (o.a. gebruik van duurzaam materiaal, afvalvermindering, water- en energiebesparing en het aanmoedigen van het gebruik van openbaar vervoer).⁵²

‘De inzet op duurzaamheid. Duurzaamheid is een vlag die heel veel ladingen dekt: ecologische lading, niet-grensoverschrijdende lading, de economische duurzaamheid lading, de sociale duurzaamheid: welke verhalen ga je vertellen als organisator? Sport heeft daar een gigantische kracht. Dat is de uitdaging voor de aankomende jaren.’ (Expert)

Eén geïnterviewde vindt dat het een strategische optie is om niet alleen vanuit het beleidsterrein sport te denken, maar ook vanuit andere beleidsdomeinen, zoals onderwijs, mobiliteit of economie.

‘Je kan vanuit sport aantonen dat het ook economische waarde heeft, maar economie zal niet zo snel meebetalen. In het aanleggen van fietspaden gaan miljoenen om. Bij een Vuelta (en dat is ook gebeurd in de provincie maar landelijk nog niet) dan zeggen we, we steken een bepaald bedrag in de Vuelta en hoe mooi is het als we nieuwe fietspaden aanleggen aan het parcours, waar niet alleen de Vuelta overheen rijdt, maar ook de gewone burger. Een mooie kans die wij wel eens opperen. In de provincie Brabant is dat gelukt, want de provincie heeft vanuit mobiliteit een klein beetje meebetaald aan de Vuelta, maar landelijk zijn we niet zo ver. (Overheid)

2. Meer saamhorigheid in bedrijfskolom

Meerdere geïnterviewden vinden dat de organisaties in de sector elkaar moeten (blijven) helpen waar dat mogelijk is. De hele keten is nodig om de sportevenementensector optimaal te laten functioneren. Dat betekent de organisatoren, de leveranciers, de sportmarketingbureaus, de accommodaties, de bonden en de overheid. De hele keten moet met elkaar om de tafel gaan om onder andere het personeelsprobleem op te lossen en de prijsstijgingen te beperken. In tijden dat er geen beperkende maatregelen zijn treedt een andere dynamiek op - meer concurrentie vanwege schaarste (arbeidskrachten, materialen, sponsors) - dan in tijden van lockdowns en beperkingen. Dit brengt uitdagingen met zich mee (zie ook kader 3.4).

Eén geïnterviewde spreekt uit dat er een brancheorganisatie voor sportevenementen moet komen.

⁵¹ Weed, M., Coren, E., & Fiore, J. (2012). [Developing a physical activity legacy from the London 2012 Olympic and Paralympic Games: a policy-led systematic review](#). *Perspectives in Public Health*, 132(2), 75–80.

⁵² Gemeente Utrecht (2023). [Evenement duurzamer maken, subsidie aanvragen](#).

‘Uiteindelijk moeten we het met elkaar organiseren. Een toeleverancier kan wel denken ik gooi mijn prijzen 30 procent omhoog en zoek het maar uit, maar dan overleven we het niet met elkaar. Ik denk dat elke schakel binnen de keten zelf (de bonden, de locaties) de uitdagingen zoals de stijgende energieprijzen, met elkaar moeten dragen. Dat kan niet één partij zijn. We moeten verder dan de crisis blijven kijken want de crisis gaat weer voorbij dus ik hoop dat we met elkaar deze jaren blijven gebruiken om biedingen te blijven doen op grote sportevenementen die in ‘27, ‘28 en ‘30 gaan komen.’ (Organisator)

Twee geïnterviewden benoemen dat het belangrijk is om onderzoek te blijven doen om aan onder andere gemeenten te laten zien wat de waarde van (lokale) sportevenementen is.

Kader 3.4 Documentaire Pandemie in Evenementenland

Aan de hand van interviews met tien betrokkenen uit de branche (waaronder leveranciers en organisatoren) wordt in de documentaire *Pandemie in Evenementenland* geprobeerd de impact te duiden die de pandemie op de Nederlandse evenementenbranche heeft gehad en nu nog heeft. Daarnaast wordt gekeken naar de toekomst van de branche. De betrokkenen geven aan dat de evenementenbranche in 2023 (na de coronacrisis) weer voor grote nieuwe uitdagingen staat zoals de energiecrisis, het stikstofprobleem, de ruimtelijke ordening (Omgevingswet), inflatie en aflossing van belastingschulden.

De betrokkenen geven in de documentaire aan dat alle schakels in de keten nodig zijn. Er is begrip gevraagd voor het feit dat iedereen in de branche het wel eens moeilijk heeft. ‘Zonder bezoekers kunnen wij geen kaartjes verkopen en zonder de leveranciers hebben wij geen podia, geen hekken dus je bent zo ontzettend van elkaar afhankelijk. Ik hoop dat we dat gevoel kunnen vasthouden, het begrip wederzijds’, aldus Rosanne Janmaat (Chief Operating Officer ID&T) in de documentaire. Pieter Lubbers (Managing Director Backbone Europe) geeft aan: ‘Wij hebben iets meer vertrouwen nodig vanuit de overheid omdat ik denk dat het daar op het laatste moment is misgegaan. Het is een frustratie, maar misschien ook een verdriet dat we nooit als branche hebben kunnen laten zien wat we met dat fieldlabprogramma hebben behaald.’ Birgitte de Winter (Algemeen Directeur Afas Live) zegt over de toekomst van de evenementensector: ‘We hebben heel veel van elkaar geleerd. Je spreekt elkaar meer. De verbinding is groot. Het respect voor elkaar is groot. Ik denk dat dat de enorm drijvende kracht is van de VVEM voor de gehele branche.’⁵³

Twee geïnterviewden vinden dat grotere bonden meer kunnen betekenen voor kleinere bonden bij het organiseren van sportevenementen, omdat kleine bonden met name niet de capaciteit en de ervaring hebben om een (groot) sportevenement te organiseren. Dit kan door ervaringen met elkaar te delen, te helpen met subsidieaanvragen en multisportevenementen te organiseren.

⁵³ VVEM. (2023, 13 februari). [Pandemie in Evenementenland](#) [Video]. YouTube.

4.5 Conclusie

De negatieve ontwikkelingen die de sportevenementensector de komende jaren verwacht, zijn onder andere de onzekerheid over de publieke steun voor sportevenementen, de inflatie en de krapte op de arbeidsmarkt. Door deze negatieve ontwikkelingen is meer aandacht nodig voor vergunningen en wordt kostenefficiëntie belangrijker.

Meer aandacht voor een gezonde levensstijl en de aanvullende steunmaatregelen van de overheid spelen de sector in de kaart. Het versterken en zichtbaarder maken van de maatschappelijke waarde van evenementen ziet de sector als een uitdaging voor de toekomst, net als (vasthouden aan) de toegenomen verbondenheid in de sector.

5. Conclusie en blik vooruit

5.1 Conclusie

De eerste onderzoeksvraag luidt: wat is de stand van zaken in de sportevenementensector in het voorjaar van 2023? In 2022 zijn er 442 sportevenementen georganiseerd die minstens 5.000 bezoeken/deelnemers trokken. Dit is een teken dat de sportevenementensector weer is opgekrabbeld. Mede door beperkende maatregelen aan het begin van 2022 was het aantal georganiseerde sportevenementen in dat jaar nog niet van het niveau van vóór corona. In de sector is er in 2023 op aanzienlijke schaal vertrouwen dat dat aantal wel weer behaald zal worden. In 2022 werd het aantal bezoeken aan grote sportevenementen geschat op 10 miljoen en het aantal deelnemers op 1,3 miljoen. Nog wat minder dan voor corona, maar veel meer dan in de coronajaren. Ook aan de vraagzijde tekent het herstel zich af.

De onderzoeksvragen 2 tot en met 5 hebben betrekking op de ontwikkelingen in de het afgelopen jaar en op de kansen en bedreigingen die tot en met 2025 verwacht worden. De antwoorden op deze vier vragen vatten we samen in tabel 5.1.

Tabel 5.1 Ontwikkelingen en gevolgen in tijdvakken maart 2022–maart 2023 en april 2023–2025

	Terugblik maart 2022–maart 2023		Vooruitblik april 2023–2025	
	Ontwikkeling	Gevolgen	Ontwikkeling	Gevolgen
Negatieve ontwikkelingen/bedreigingen	* Vrees nieuwe coronavariant en -maatregelen	* Calculerende consument	* Onzekerheid publieke steun sportevenementen vanwege veranderingen politiek landschap	* Meer aandacht voor vergunningen
	* Verhoging energieprijzen	* Tekort aan kennis, ervaring en materiaal	* Inflatie	* Calculerende, terughoudende consument
	* Inflatie	* Veel sportevenementen in dezelfde periode	* Verhoging energieprijzen	* Kostenefficiënt opereren
	* Krapte op markt van arbeid en materiaal	* Druk op bestaand personeel	* Krapte op arbeidsmarkt	* Mogelijke verhoging kosten bezoek en deelname sportevenementen
		* Meer financiële voorwaarden bedrijven	* Grenzen aan financiële (corona)steun overheid	* Druk op bestaand personeel
		* Beperkte financiële buffer bedrijven	* Stikstofbeleid	* Rem op innovatie
Positieve ontwikkelingen/kansen		* Kostenefficiënt opereren	* Druk op openbare ruimte	* Verhoogd (financieel) risico bedrijven
		* Rem op innovatie	* Vrees nieuwe coronavariant en -maatregelen	* Meer aandacht voor hygiëne
	* Herwaardering offline sociale contacten	* Toegenomen belangstelling maatschappelijke waarde sportevenementen	* Meer aandacht voor gezonde levensstijl	* Toegenomen belangstelling maatschappelijke waarde sportevenementen
	* Meer aandacht voor gezonde levensstijl	* Nieuwe doelgroepen breedtesportevenementen	* Aanvullende (corona)steunmaatregelen overheid	* Meer saamhorigheid in bedrijfskolom
	* Coronasteun-maatregelen overheid	* Meer saamhorigheid in bedrijfskolom sportevenementensector		

5.2 Blik vooruit

In de vorige paragraaf richtten we het vizier al kort op de toekomst. Een van de bedreigingen is een nieuwe coronavariant en nieuwe maatregelen. Momenteel, aan het eind van het eerste kwartaal van 2023, staat de coronathermometer op stand 1. Dit betekent dat de invloed van het coronavirus op de samenleving en de zorg door de ziektelast van het virus laag is.⁵⁴ Het coronavirus is niet weg en Nederland krijgt in de toekomst waarschijnlijk te maken met nieuwe varianten. De impact van nieuwe varianten op de samenleving is onzeker. Die hangt samen met de besmettelijkheid, de ziekmakendheid, de mate waarin vaccins beschermen, de vaccinatiebereidheid en de gezondheid van de bevolking.

De WRR en de KNAW publiceerden in september 2021 resultaten van een scenariostudie over het coronavirus.⁵⁵ In september 2022 kwam een publicatie naar buiten waarin de scenario's zijn uitgewerkt en de opgaven voor de verschillende maatschappelijke sectoren verder in kaart zijn gebracht.⁵⁶ De Nederlandse Sportraad heeft in de publicatie per scenario in beeld gebracht hoe de impact op het domein van topsport en evenementen eruit kan zien. We beschrijven dat hieronder in het kort.⁵⁷

Scenario I: Verkoudheid

Het coronavirus leidt tot milde klachten, vergelijkbaar met een verkoudheid. Er is geen grote druk op het zorgsysteem. Topsporters nemen voorzorgmaatregelen en bezoekers zijn welkom mits ze de basisadviezen opvolgen. Mogelijk leidt het terugbetalen van NOW-gelden, de inning van vouchers door bezoekers (van wedstrijden en evenementen die eerder niet zijn doorgegaan) en de uitgestelde terugbetaling van belastingen tot financieringsproblemen bij organisatoren.⁵⁸ Waarschijnlijk worden minder biedingen voor grote internationale sportevenementen gedaan, omdat het financiële risico groot is. De evenementen worden georganiseerd in landen waar de sportevenementensector (financiële) steun van de overheid krijgt.

Scenario II: Griep+

Er is sprake van (periodieke uitbraken van) een ernstiger, griepachtig verloop. Dit kan tot zware belasting van de zorg leiden, vooral als het virus samenvalt met een griepseizoen. Topsporters moeten veel voorzorgsmaatregelen nemen, omdat een besmetting leidt tot uitsluitel van deelname (o.a. afgezonderd trainen). Topsportevenementen kunnen doorgaan met publiek als (preventieve) maatregelen worden doorgevoerd en de evenementen zo *corona-proof* worden georganiseerd. Dit betreft bijvoorbeeld hygiënemaatregelen, ventilatie en gecontroleerde in- en uitstroom van publiek.

Scenario III: Externe dreiging

In Nederland en in Europa is het virus onder controle. In andere delen van de wereld niet. Topsporters organiseren zich mogelijk in 'bubbels' in landen waar het qua corona relatief veilig is. Reizen is voor

⁵⁴ Er zijn vier standen: 1) laag, 2) verhoogd, 3) hoog en 4) zeer hoog.

⁵⁵ WRR & KNAW (2021). [Navigeren en anticiperen in onzekere tijden](#). WRR.

⁵⁶ Wetenschappelijke Raad voor het Regeringsbeleid, Gezondheidsraad, Raad van State, Raad voor het Openbaar Bestuur en Raad voor Volksgezondheid & Samenleving (2022) [Coronasenario's doordacht: Handreiking voor noodzakelijke keuzes](#). WRR.

⁵⁷ Bij de interpretatie moet rekening worden gehouden met de grote diversiteit van sportevenementen. In het licht van de coronacrisis zijn er drie kenmerken die van belang zijn: 1) de locatie (binnen of buiten), 2) het bereik (nationaal of internationaal) en 3) het aantal betrokken personen en de spreiding daarvan (geconcentreerd of op afstand).

⁵⁸ NOW-gelden betreft de tijdelijke Noodmaatregel Overbrugging voor Werkgelegenheid.

topsporters mogelijk. Het is denkbaar dat er dilemma's rondom het al dan niet vaccineren van topsporters ontstaan. Internationale sportfederaties moeten de regie nemen en afstemming zoeken met nationale overheden en sportkoepels. Voor de organisatie van eenmalige evenementen is een (extra) lange aanlooptijd nodig. Als topsportevenementen niet doorgaan, missen topsporters belangrijke inkomsten. Buitenlands toerisme voor het bezoek van sportevenementen in Nederland of bezoek van Nederlanders aan evenementen in het buitenland is onmogelijk.

Scenario IV: Continue strijd

Er is een hoog risico op overbelasting van de zorg, bijvoorbeeld als gevolg van een nieuwe variant die besmettelijker is, door een ernstiger ziektebeeld of als gevolg van afnemende immuniteit. Trainen, maar ook deelnemen aan topsportevenementen, kunnen topsporters alleen nog in 'bubbels'. In landen variëren de uitbraken en maatregelen. Hierdoor is de organisatie van internationale evenementen een grote uitdaging. Evenementen zonder publiek zijn in theorie mogelijk, maar zijn zonder inkomsten uit kaartverkoop niet haalbaar. Dit zal de interesse van potentiële sponsors (drastisch) verminderen. Voor evenementen die alleen via de media te volgen zijn, bestaat (nog) geen lucratief verdienmodel.

Scenario V: Worst case

Een situatie ontstaat van (zeer) hoge ziekte en sterfte, bijvoorbeeld als gevolg van een nieuwe, ernstige variant die veel slachtoffers eist en waartegen opgebouwde immuniteit en vaccins in beperkte mate beschermen. De beoefening van topsport kan volledig stil komen te vallen. Trainingsfaciliteiten gaan op slot, er kan niet in een groep worden getraind en deelname aan evenementen is niet mogelijk. Topsporters en talenten staan stil in hun ontwikkeling. In dit voor de topsport donkerste scenario zijn er geen evenementen meer en erodeert de sector.

Sectorplannen

De sectoren die te maken hebben gehad met beperkende maatregelen hebben sectorplannen gemaakt. Daarin beschrijven ze hoe bedrijven verantwoord kunnen worden ingericht voor werknemers, klanten en bezoekers als een (ernstige) coronavariant opduikt. Voor de sportevenementensector zijn twee sectorplannen relevant: van de sector sport en van de sector publieksevenementen en zakelijke markt.

Het sectorplan sport benadrukt het stimuleren van sporten en bewegen, dat door moet kunnen gaan als het virus rondwaart.⁵⁹ Voor het reguleren van toeschouwers bij sport(evenementen) kunnen regulerende maatregelen worden getroffen die er bijvoorbeeld voor zorgen dat er minder contactmomenten zijn. Voor topsporters is het noodzakelijk om te kunnen blijven trainen en deelnemen aan topsportevenementen. Er gelden andere plannen voor internationale (top)portevenementen en de betaaldvoetbalcompetities. Hiervoor wordt aangesloten bij de maatregelen die gelden voor publieksevenementen in andere sectoren.

In het sectorplan voor publieksevenementen en de zakelijke markt is een overzicht van interventies opgenomen die volgens de sector goed, minder goed en niet te doen zijn.⁶⁰ De boodschap die de sector afgeeft is: 'wij gaan niet meer dicht, ook niet half dicht of gedeeltelijk dicht of kortdurend dicht, tenzij een zeer ernstige virusvariant uitbreekt'.

In het plan klinkt onbehagen door. Dit is terug te voeren op het feit dat de sector vindt dat ze onterecht in de laatste openingsgroep is geplaatst. De sector meldt ook dat er vragen zijn die de overheid niet heeft

⁵⁹ Ministerie van VWS (2022). [Sectoraal lange termijnplan sport. Versie: 03-07-2022.](#)

⁶⁰ Event Platform & Alliantie van evenementenbouwers. [Langetermijnplan evenementen, publieksevenementen & zakelijke markt, sectorplan.](#)

beantwoord. Daarnaast ervaren ze oneerlijke concurrentie van de overheid op de markt van arbeidskrachten.⁶¹ Ten slotte is er een disclaimer die erop wijst dat het plan vooral moet worden geïnterpreteerd als een overzicht van maatregelen die de sector - onder voorwaarden en alleen in extreme omstandigheden - mogelijk kan overwogen. De uitwerking van de implementatie van de plannen is beperkt.⁶²

Tot besluit

Na perioden van coronamaatregelen krabbelt de sector weer op en het lijkt erop dat er in de sector vertrouwen is in de toekomst. Er is weer perspectief. Corona is naar de achtergrond verdwenen en het is mogelijk dat dat zo blijft. Tegelijkertijd staat de financiële situatie in de sector nog onder druk. Verder doemen er nieuwe bedreigingen op. Vooral het tekort aan gekwalificeerd personeel en ingewikkelde vergunningprocedures spelen de sector parten.

Het is niet uit te sluiten dat een ernstige coronavariant zich in de toekomst aandient. Dan kan de sector baat hebben bij de kennis van het Covid Kenniscentrum Voor Evenementen (CKVE) en de sectorplannen uitvoeren. Los van het ontstaan van een zeer ernstig virus lijkt de sector niet geneigd mee te werken aan beperkende maatregelen. Ook niet als er ter compensatie financiële steunmaatregelen zijn. De sector lijkt er ook niet goed op voorbereid, omdat uitgewerkte plannen voor de implementatie van maatregelen ontbreken.

In dit scenario kan de overheid nauw contact (blijven) houden met vertegenwoordigers uit de sector. Daarbij is het balanceren tussen het belang van de sector, dat van andere sectoren (de zorg) en het brede maatschappelijke belang. Hierbij kan de overheid erop wijzen dat ondernemen in de sportevenementensector niet zonder bedrijfsrisico is. Het verlenen van financiële steun is een politieke afweging. Wel zijn er redenen aan te voeren voor overheidssteun, omdat sportevenementen bij kunnen dragen aan het realiseren van overheidsdoelen.⁶³

⁶¹ De opstellers van het plan verwijzen naar niet-marktconforme vergoedingen voor medewerkers van grote GGD-projecten die het herstel van de evenementensector zouden belemmeren omdat er sprake is van tekort aan personeel.

⁶² Dit geldt volgens het Maatschappelijk Impact Team (MIT) voor meer sectorplannen. Zie de publicatie: Maatschappelijk Impact Team (2022). MIT-advies 2022-1. [Fit voor het najaar. Aandachtspunten Maatschappelijk Impact Team \(MIT\) bij de lange-termijnaanpak van COVID-19](#). Het Maatschappelijk Impact Team (MIT) adviseert over de sociaalmaatschappelijke en economische gevolgen van het coronabeleid en eventuele andere infectieziekten met pandemisch potentieel.

⁶³ Zie o.a. Hover, P., & Heijnen, E. (2022). [Gevolgen van de coronacrisis voor de sportevenementensector: overleven en ondernemen in tijden van onzekerheid](#). Mulier Instituut.

Bijlage 1 Geïnterviewde professionals

Tabel b1.1 Geïnterviewde professionals en kenmerken

Naam en functie	Datum	Toelichting organisatie
Dagmar van Stiphout (hoofd projectmanagement, marketingcommunicatie & klantenservice Golazo Nederland)	11 nov. 2022	In 2014 bundelden Like2Run, de Stichting Marathon Eindhoven, Utrechtrent, Topsport Noord Nederland en Golazo Sports de krachten in Golazo Nederland met kantoren in Rotterdam, Eindhoven en Groningen. Ze organiseren sportevenementen, voor zowel topsport als breedtesport, zoals NN Marathon Rotterdam, 4 Mijl van Groningen, Marathon Eindhoven, Singelloop Utrecht.
Harry Popken (gemeente Arnhem)	1 dec. 2022	Harry Popken was vanuit de gemeente Arnhem projectleider voor het WK Volleybal Vrouwen 2022. De gemeente Arnhem was een van de gaststeden tijdens het WK Volleybal Vrouwen 2022. Arnhem ontving het Belgische volleybalteam als gastgemeente.
Jolanda Jansen (directeur Rotterdam Ahoy)	28 nov. 2022	Rotterdam Ahoy heeft twee rollen. Het kan worden ingehuurd als locatie voor beurzen, evenementen, concerten, congressen en vergaderingen. Daarnaast organiseert Rotterdam Ahoy zelf evenementen, zoals de ABN AMRO Open en het wielerevenement de Wooning Zesdaagse Europort.
Koen Kerklaan (programmameider sport gemeente Eindhoven)	13 jan. 2023	Koen Kerklaan geeft als programmameider invulling aan het programma sport van de gemeente Eindhoven. Hieronder valt het vertalen van de sport ambities van Eindhoven naar een inhoudelijk en financieel gedragen uitvoeringsprogramma en het fungeren als ambtelijk opdrachtgever voor verschillende projecten, zoals de verbouwing van de Tongelreep.
Laurens van Waardenburg (eventmanager Papendal)	15 dec. 2022	Sportcentrum Papendal is een zelfstandig onderdeel van NOC*NSF. Het sportcentrum wordt gebruikt voor topsporters en toptalenten met een breed scala aan accommodaties. Op het terrein van Papendal is ook een hotel en congrescentrum. Naast dat Papendal als locatie voor evenementen wordt gebruikt, organiseert Papendal ook zelf evenementen, zoals het Zomervreugde Festival en het WK Handboogschietsen.
Lex Kruiver (directeur Respons)	16 nov. 2022	Respons is een kennis-, onderzoek- en adviesbureau gevestigd in Amsterdam. Ze zijn gespecialiseerd in evenementen, toerisme en citymarketing en aanverwante vakgebieden als vrije tijd, recreatie, placemanagement en gebieds- of destiniatiemarketing.
Maarten van Seggelen (provincie Gelderland)	16 nov. 2022	Maarten van Seggelen was vanuit de provincie Gelderland de projectleider voor het WK Volleybal Vrouwen 2022. Het WK was een van de grootste evenementen ooit in de provincie Gelderland.
Michel Everaert (directeur sportontwikkeling & evenementen Nevobo)	23 nov. 2022	De Nederlandse Volleybalbond (Nevobo) was in 2022 gastland van het WK Volleybal Vrouwen. De Nevobo heeft in haar strategisch kader 'Samen op weg naar sportief en maatschappelijk goud 2023-2026' staan dat zij met hun topsportprogramma's en evenementen streeft naar het hoogst haalbare en het creëren van een podium waar mensen presteren, plezier beleven aan de sport en geïnspireerd raken, en waar partners bij elkaar komen om antwoorden te vinden op de maatschappelijke vraagstukken waar we voor staan.

Vervolg tabel b1.1 Geïnterviewde professionals en kenmerken

Naam en functie geïnterviewde	Datum interview	Activiteiten organisatie
Niels Markensteijn (managing partner TIG Sports)	25 nov. 2022	TIG Sports is gespecialiseerd in het creëren, vernieuwen en organiseren van grootschalige internationale sportevenementen. TIG Sports heeft evenementen georganiseerd zoals de KLM Open, The Ocean Race en de Formula 1 Dutch Grand Prix. TIG Sports heeft samen met de Nevobo het WK Volleybal Vrouwen 2022 georganiseerd.
Robert van den Hoogenband (evenementmanager BrabantSport)	23 nov. 2022	BrabantSport maakt zich hard voor een beter sportklimaat, in de volle breedte. De provincie Noord-Brabant, CTO Zuid, Sports and Technology en Team Brabant Sport hebben hun krachten gebundeld om Brabant beter te maken door sport. Samen met bedrijven in Brabant realiseren ze projecten op het gebied van vijf onderdelen: talentontwikkeling, technologische innovaties, uniek sporten, evenementen en topsporters.
Sjoerd Hensing (programma manager wedstrijdssport KNAU)	5 dec. 2022	De Atletiekunie is de overkoepelende organisatie in Nederland voor atletiek en de daaronder vallende loopsport. Tot de kerntaken behoren het ondersteunen van verenigingen en loopgroepen, het reguleren van wedstrijden en het organiseren van de topsportprogramma's. De
Tom Hak (accounthouder loopsport KNAU)	5 dec. 2022	Atletiekunie behoort met ruim 300 aangesloten atletiekverenigingen, 80 loopgroepen en bijna 2.200 loopevenementen per jaar tot de grootste sportbonden van Nederland.
Willem de Boer (docent/onderzoeker Hogeschool Arnhem Nijmegen)	17 nov. 2022	Willem de Boer is als econometrist verbonden aan de Hogeschool van Arnhem en Nijmegen (HAN). Hij promoveerde in 2022 met het proefschrift 'Sport as a medicine for health and health inequalities'. Willem de Boer is werkzaam als onderzoeker sporteconomie bij het Sports & Economics Research Centre (SERC), binnen HAN Sport en Bewegen. Hij was lid en van 2011 tot en met 2016 secretaris van de Werkgroep Evaluatie Sportevenementen (WESP).
Wim Lagae (hoogleraar KU Leuven)	15 nov. 2022	Wim Lagae is licentiaat in de Toegepaste Economische Wetenschappen (UFSIA Antwerpen), Master of Arts in Economics (Doctum Colloquium Program, KU Leuven) en doctor in de Economische Wetenschappen (KU Leuven). Wim Lagae is als sportmarketeer verbonden aan de Faculteit Economie en Bedrijfswetenschappen van de KU Leuven Campus Antwerpen.
Yvonne Tamminga (oprichter/ eigenaar SportYv)	8 dec. 2022	SportYv management & advies is gespecialiseerd in de organisatie van (top)sportevenementen. SportYv werkt voor sportbonden, evenementenorganisatoren, sportmarketingbureaus en (lokale) overheden. SportYv geeft advies en ontwikkelt/schrijft beleid. Daarnaast is het bedrijf actief in het vrijwilligersmanagement voor sportevenementen via het landelijke platform EventMakers.

